

POZİTİVİZM NEDİR?

Pozitivizm, dinin yerine bilimi koyarak yapılan bütün o yukardan aşağıya doğru toplum mühendisliği faaliyetlerinin felsefi-ideolojik zeminidir..

O, toplumsal gelişme yasası olduğuna inanılan belirli bilgi kalıplarını kullanarak mevcut sistemi muhafaza edebilme-sistemi kontrol altında tutma- anlayışı olduğu kadar, aynı zamanda, bu bilgi kalıplarını kullanarak varolan sistemi, niteliğini değiştirmeksizin “değiştirerek” yeni bir görünümle yeniden inşa etme anlamına gelen “devrim” teorilerinin de kaynağı olur!...

Münir Aktolga
Ocak 2013
Yeniden yayınlanma Eylül 2013

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ..1

GENEL OLARAK KONTROL BİLİMİ VE YÖNETME MEKANİZMASI..5

POZİTİVİZM HANGİ TARİHSEL DÖNEMİN ÜRÜNÜDÜR, NASIL VE NEDEN ORTAYA ÇIKMIŞTIR..12

SADECE BURJUVA POZİTİVİZMİ YOKTUR, BİR DE İŞÇİ SINIFI POZİTİVİZMİ VARDIR..17
YUKARDAN AŞAĞIYA DOĞRU ULUS YARATMA ÇABASI OLARAK POZİTİVİZM..19

GİRİŞ

Hangi biçim altında olursa olsun (yani, ister idealist ya da materyalist felsefi bir zeminden kaynaklansın, ister burjuva ya da işçi sınıfı ideolojisine yamanmış olsun), her durumda, pozitivizmin özü, toplumsal gelişmenin yasal temeli olduğuna inanılan belirli bilgi kalıplarına dayanılarak, toplumsal mühendislik faaliyeti yoluyla, varolan sistemi korumaya-muhafaza etmeye yöneliktir. Bu ifade o kadar doğrudur ki, onun, bir toplumu “toplumsal yasalar” adı verilen belirli bilgilere göre yukardan aşağıya doğru “değiştirerek” “yeni bir toplum” (örneğin “sosyalist bir toplum”, ya da, bizim İttihatçıların, Kemalistlerin yapmaya çalıştıkları gibi “kapitalist” bir toplum) yaratmak çabası bile mevcut sistemin sınırları içinde gerçekleştirilen onu restore etmeye yönelik bir mühendislik faaliyetinden ibarettir!

Burada denilebilir ki, “ne yani, 1917 “işçi sınıfı devrimini” yapanlar da mı mevcut sistemin içinde hareket ediyorlardı, onlar da mı mevcut sistemi muhafaza etmeyi düşünüyorlardı”? Bakın, onlar elbette ki öyle düşünmüyorlardı! Bırakınız varolan sistemi muhafaza etmeyi bir yana, adam-Lenin-varolan devleti, sistemi “parçalamanın, yok etmenin”, “onun yerine başka bir sistemi inşanın” teorisini bile yapmıştı! Ama, düşünmek ve düşündüklerini gerçekleştirmek için birşeyler-bu “devrim” bile olsa-yapmak ayrıdır, bütün bu eylemlerin sonunda ortaya çıkan sonuç ayrıdır! **Peki, aradan bunca yıl geçtikten sonra soruyorum ben size şimdi, 1917 “devrimiyle” birlikte gerçekleşen toplum-“üretim araçlarının mülkiyetinin devlete ait olduğu” o “yeni” “sosyalist toplum”-niteliksel anlamda yeni bir sistem miydi?**

Hayır mı diyorsunuz, peki ne idi o zaman o? Onun için hayatını veren, onu yaratan devrimciler ne düşünmüş olurlarsa olsunlar, o, son tahlilde, ne kapitalist, ne de,

teoride tanımlandığı anlamda “sosyalist” bir toplumdur-sistemdir. Bir tek gerçek vardı ortada; işçi sınıfı adına devlete sahip olan bir devlet sınıfı ve devletçi bir yapı; öyle değil mi?.

Bakın, öyle kolayına kaçarak “devlet kapitalizmi” falan demiyorum! Alakası yok; kapitalizm olmadan devlet kapitalizmi olur mu! Bizdeki Kemalist yapıya benzer devletçi bir yapıydı varolan!.Bizdeki Devlet ne kadar kapitalist devlet idiyse, oradaki de o kadar sosyalist ya da kapitalist idi, o kadar!. Burada, kendini nerede gördüğün, ne olduğunu hayal ettiğin değil, ne olduğun, nerede durduğun önemli oluyor!¹ O yapı, “kapitalizmi, kapitalist üretim ilişkilerini yok eden” o yapı “yıkıldıktan” sonra (gerçekten yıkıldı mı acaba!) niteliksel bir değişim mi yaşadı ki toplum birden, şapkadan tavşan çıkarır gibi bir burjuva toplum-burjuva devlet haline geliverdi? Hayır! Bakın açık söylüyorum: O, daha önce ne kadar “kapitalizmden daha ileri bir toplum biçimi olarak sosyalist bir toplum” idi ise, “sosyalist toplum” ve “sosyalist devlet” “yıkıldıktan” sonra ortaya çıkan devlet ve toplum da o kadar klasik anlamda “kapitalist” bir toplumdur!!.Osmanlı toplumu ve Devleti, daha sonra 1923’te Cumhuriyet olarak yeniden kurulunca öyle hemen birden bire kapitalist bir devlet ve toplum mu oluvermişti!. Bugün Rusya’da ortada halâ niteliksel olarak bir değişim yaşamayan kadim bir devlet var, bir de bu devlete bağlı, (mafya yöntemleriyle) onun yarattığı devletçi bir “kapitalizm”(!), o kadar!..Yani, Rusya daha halâ 1917’lerde yarım kalan burjuva demokratik devrimini tamamlayamadı; baksanıza, Türkiye bile onu daha yeni yeni tamamlamaya çalışıyor! Çin’i ele alalım; orada da durum aynı değil midir!. O da halâ daha kendi burjuva devrimini tamamlama aşamasında!. Ne yani, Çin’deki devlet sınıfı Çin burjuvazisini mi temsil ediyor? Alâkası yok! Üretim araçlarının mülkiyetinin büyük ölçüde devlete-dolayısıyla da devlet sınıfına-ait olduğu bir rejim burjuva demokratik anlamda kapitalist bir sistem olarak tanımlanabilir mi?

Soram size, devlet erkini ele geçirdikten sonra, yukarıdan aşağıya doğru müdahale yoluyla kapitalist bir toplum yaratmaya çalışan bizim o “burjuva devrimcisi” ittihatçılarımız-veya Kemalistlerimiz-hangi üretim ilişkilerinin-sınıfın-içinden çıkıp geliyorlardı, kimi neyi temsil ediyorlardı, ne alâkası vardı bunların burjuvaziyle? Yani, ne öyle, “iktidarı işçi sınıfı adına ele alıp burjuvaziye yok ediyoruz”, “üretim araçlarını devletin-dolayısıyla da toplumun- mülkü haline getiriyoruz” demekle oluyor bu iş, ne de, bizde olduğu gibi, toplum mühendisliği yaparak “kapitalist bir toplum” yaratma çabasıyla! Pozitivizm, her ne kadar “kendi dışımızdaki objektif mutlak gerçekliği-“ona ait, bizden bağımsız objektif bigileri” temel aldığı” söyleyerek materyalist bir zeminden yola çıkarsa da, ama bakın görüyorsunuz, vardığı yer sübjektif idealizm oluyor! Vakti zamanı gelipte aşağıdan yukarıya doğru bir deprem ortaya çıkınca da yaratılan bütün o kâğıttan şatolar yerle bir olup gidiyor!..

Ne yani, ne yapmaya çalışıyor şu anda bütün o Arap halkları-ülkeleri? Adına “Arap Baharı” dediğimiz devrim süreci nasıl bir devrimdir ki? Kendine özgü bir burjuva devrimi değil midir bu? E peki, öyleyse eğer, iktidardaki o Baas’çılar nedir-ne idi- o zaman? Sovyetlere bağlı, “kapitalist olmayan yoldan sosyalizme geçmeye” çalışan “ilerici-solcu” iktidarlar değil miydi bunlar?!.Bizim solcular bugün bile halâ boşuna desteklemiyorlar Esad’ı! Elllerinde, Batı toplumlarının gelişme süreci içinde ortaya çıkan bir şablom var: “Köleci toplum, Feodal toplum, Kapitalist toplum..Sosyalist toplum” diye gidiyor!..Bakıyorlar, “bu”, diyorlar, “feodal değil”, o zaman ne(?); ne kalıyor ki geriye(!) ya kapitalist, ya da sosyalist olacak? Daha önce-Sovyetler Birliği dağılmadan önce- “kapitalist olmayan yoldan sosyalizme geçmeye çalışan solcu bir iktidar-devlet” falan diyorlardı zaten; sonra, Sovyetler çökünce ortalık biraz karıştı ya,

¹ Peki, bu durumda nerde kalıyor bütün o materyalizm, idealizm, sübjektif idealizm tartışmaları falan! İşte bu çalışmanın amacı bu paradoksu ortaya koyabilmek zaten. Adam, ben materyalistim diyerek idealizmi-sübjektif idealizmi-eleştirenken pozitivizm yoluyla kulağını öbür eliyle göstererek kendisi düşüyor o sübjektif idealizm batağına..

ondan sonra bazıları artık bütün o olup bitenlerden dersler çıkarmış-gerçeği öğrenmiş olacaklar ki (!) artık bu rejimlere “burjuva-kapitalist” falan demeye başladılar!! Bir Esed, bir Mubarak burjuva, onların temsil ettikleri rejimler de kapitalist oluyorlar öyle mi!! O zaman neyin mücadelesini veriyor Arap halkları bugün?

Aynen, bizim Cumhuriyetimizin öyle kurulur kurulmaz birden bir “burjuva-kapitalist” Cumhuriyet olup çıkması gibi! “Osmanlı yıkılmıştı”, “yok olmuştu” ya, e, yeni kurulan Cumhuriyet Sovyetlerdeki gibi Sosyalist bir cumhuriyet de olmadığına göre, ne kalıyordu başka geriye; “feodal” değildin, sosyalist de değildin, demek ki kapitalisttin!! Pozitivist kafa yapısı böyle çalışıyor işte!.. Kafanda Batı toplumları temel alınarak çıkarılmış bir şablom olduğu için herşeyi buna göre değerlendirmeye, buna uydurmaya çalışıyorsun!..

Şimdi, Sovyet devrimcilerini, ya da Kemalistleri falan bir yana bırakalım da, bakın ben size kendimi anlatayım!. Aşağıdaki satırlar benim sitenin (aktolga.de) girişinden:

“Evet, nereden çıkmıştık yola? Dünyayı ve Türkiye’yi kurtarmak için, işçi sınıfını koordinat sistemimizin merkezi olarak alıp, herşeyi ona göre açıklayarak başlamamış mıydık yolculuğa? Aynen öyle! Üretici güçlerin gelişme seviyesine uygun yeni bir üretim ilişkileri sistemini kurarak, insanlığı sömürüden, baskıdan kurtaracak olan sınıf o değil miydi! Evet! Dünyanın başka ülkelerinde de bu böyle olmamış mıydı! 1917 ile açılan süreç, insanlığın kurtuluşu süreci değil miydi! **Okuduğumuz o kitaplar böyle demiyorlar mıydı? “İşçi sınıfı bilimi” bunu emretmiyor muydu?** Referans noktalarımız bunlardı! “Sınıf mücadelesi” veriyorduk biz (peki, “biz” kimdik ki(?) işte hiç aklımıza gelmeyen soru bu idi! Nasıl gelsindi ki, “biz, daha önce burjuvazi adına burjuva devrimini yapan, bu kez de, işçi sınıfı adına sosyalist devrim yapmak için yola çıkan o pozitivist jöntürk devrimcileriyiz” diyebilir miydik?!) “Kapitalizme karşıydık”! “Karşımızdaki düşman, baskının, sömürünün, toplumdaki bütün kötülüklerin nedeni olan burjuvaziydi”! Hiç bir uzlaşmaya, ara yola da yanaşmıyorduk! “Her türlü cuntaya karşıydık” (en azından ben öyleydim!). “Sol cunta” heveslilerinin bile baş belası haline gelmiştik! “İşçi sınıfı hareketi” diyorduk! “Bağımsız örgütlenme” diyorduk! Bu düşüncelerle yola çıkmıştık, bir avuç genç insandık. Sonra?.. Sonra bir de baktık ki (burada aslında “baktım ki” demem lazım!), Türkiye’de, burjuvazi falan takmayan, klasiklerdeki tanımlara uymayan apayrı bir Devlet var!! Biz, “işçi sınıfı adına, ‘burjuva devlete karşı mücadele ediyoruz” derken, o “Devlet” de burjuvaziye karşı mücadele halinde!! Bir anda, kendimizi onunla yanyana bulmuştuk! Çık işin içinden çıkabilirsen!”..

Nedir şimdi bütün bunların anlamı? İradi kararlılıkta kararlıydık, ölümlere gitmekse gittik, hani ben de ölebilirdim, neyiz eksikti? Ama görüyorsunuz, olay bu değil!. Yani, “bilimi”-“işçi sınıfı bilimini” öne koyarak, “bilimsel sosyalist” tezlere göre “devrim yapmaya” çalışmak falan değil!. Sen ne kadar inançlı olursan ol, olay, “bilimin önderliğinde”de olsa, sübjektif iradi bir çabayla yukardan aşağıya doğru toplumu değiştirme faaliyetinin sakatlığıyla ilgili! Sen istersen kendine “profesyonel devrimci” de, ne dersen de, bu durumda en fazla pozitivist bir toplum mühendisi olmaktan daha ileriye gidemiyorsun!.

Onun-pozitivizmin- bu farklı paradoksal görünümleri sakın sizi şaşırtmasın! Çünkü, daha sonra göreceğimiz gibi, bütün o, yukardan aşağıya müdahale yoluyla “yeni bir toplum yaratma” çabaları hep, toplumsal DNA’larını değiştirmeden (çünkü bu öyle sadece istemeye olacak bir iş değildir!) bir toplumu yeni bir görünüm altında yeniden yaratma çabasından ibarettir. Eğer “devrim” denilen şey, her durumda, eski sistemin içinde gelişen yeni üretim ilişkilerini temsil eden bir sivil toplum-sınıflar- tarafından yapılıyorsa, “sosyalist devrimi yapan” o “devrimci işçi sınıfı” kapitalist toplumun içinde gelişen hangi sivil toplumu-hangi komünal üretim ilişkilerini temsil ediyordu acaba? Ya da o, yukardan aşağıya doğru “ulus yaratma” hedefine yönelik “milli kurtuluşcu”-“antiemperyalist devrimler”, onları yapan “devrimci” elitler, hangi

kapitalist üretim ilişkilerini-ve sivil toplumu temsil ediyorlardı (sakın “burjuvazi” demeyin bana!)? Belirleyici olan bu sorulara verilecek cevaplardır.

Dikkat ederseniz bütün bu örneklerde başrollerde oynayan “devlet” adı verilen bir instanz var hep ortada! “Devrimi” yapan, devleti ele geçiren de mevcut sisteme ait bir güç-devletçi bir inisiyatif hep! Halbuki biz, gerçek anlamda devrimin, devletin dışında, ona bağlı olmaksızın gelişen bir sivil toplumun-onun temsil ettiği yeni üretim ilişkilerinin-ürünü olduğunu biliyoruz, öyle değil mi?²

Daha sonra ayrıntılı olarak göreceğimiz gibi, bütün bu örneklerde ortaya çıkan pozitivist devrim anlayışı toplum mühendisliği harikası olmanın ötesinde bir anlam taşımıyordu aslında. Ama, 19 ve 20.yy’lara özgü o skolastik kafa yapılarıyla minareyi kılıfına uydurmaya çalıştık hep!. Yok efendim, bunlara “siyasi devrimler” denirmiş de, “önce varolan iktidarı devirerek siyasi devrim yapmak” gerekirmiş, “sosyal devrim de bunun arkasından” gelecekti!..Uydur babam uydur!.. Ne olacak ki, şabloma uymayan durumlar da “kendine özgü” denilerek açıklanıyordu hep, ve olup bitiyordu! “Kapitalist toplum, feodal toplumun içinde gelişebiliyordu, ama, sosyalist toplum kapitalizmin içinde gelişemezdi”, bu yüzden de, “önce ‘siyasi bir devrim’ yapılarak işçi sınıfının iktidarı ele alması sağlanmalıydı ki, daha sonra bu “geçiş iktidarı” üretim araçlarının toplumsal mülkiyetini gerçekleştirerek sosyalist devrimin yolunu açabilirdi”!.Bunların hepsi pozitivist safsatalardır!.

Peki, nasıl yani, hepsi uydurma mıydı bunların!. Eğer öyleyse, nasıl oldu da bunca yıllar insanlar inanabildi bu masallara!. Az buz değil, milyonlarca insan öldü gitti bu arada?..

Böyle düşünmek için kolayına kaçmak olur! Hem sonra nasıl bir üstün irade-inisiyatifti ki bu, bu türden hikâyeler uydurarak insanları avutabiliyordu! İşin özü bu kadar basit değildir, çok daha derinlere dayanıyor olay. Tarihsel toplumsal gelişme sürecinin belirli bir momentine-işçi sınıfı ve burjuvaziyle birlikte kapitalist toplumun gelişme sürecinin ergenlik çağı özelliklerine dayanıyor.

Yukarda pozitivistizmin farklı felsefi görünüşlerinden, idealist ve materyalist pozitivistizmlerden, onun sübjektif idealist özünden bahsettik. Bunların ne anlama geldiğini daha sonra göreceğiz. Ama şimdi ben bunlara bir de burjuva ve işçi sınıfı ideolojilerine dayanan pozitivistizmi ilave ediyorum. Çünkü, pozitivistizm deyince şimdiye kadar anlaşılan hep birincisi olmuştur; yani, başrollerde hep burjuvazinin, ya da, burjuva ideolojisini benimseyerek kendisine “burjuva devrimcisi” diyenlerin yer aldığı bir dünya görüşü-bakış açısı anlaşılmıştır. Pozitivistizm denilen çocukluk hastalığının işçi sınıfına özgü biçimi üzerinde pek o kadar durulmamıştır. Çalışma boyunca olayın bu tarafının da altını çizmeye çalışacağız. Aslında bu konu o kadar önemli ki, bu işin altında bütün bir yakın tarihle-20.yy’la hesaplaşma yattır. Bu hesap

² Alın bir Fransız, İngiliz, Alman, ya da Japon devrimlerini, bunların hiçbirisi, öyle bazılarının iddia ettikleri gibi, pozitivist anlamda yukardan aşağıya doğru gerçekleşen toplum mühendisliği ürünü değildir! Pozitivistizmi, toplum mühendisliğini haklı çıkarmak için-en azından, “bakın bu yolla da devrim mümkün olabiliyor” diyerek bizdeki Kemalist “Cumhuriyet Devrimini” bir burjuva devrimi olarak kabul ettirebilmek için- Almanya ve Japonya örneklerini çıkarıyorlar karşımıza! Feodal Prusya devletinin Alman birliğini sağlaması olayını Almanya’da burjuva devrimi diye yutturmaya kalkıyorlar; ya da, Japon devriminin tarihsel kökenlerini hiç hesaba katmadan, onun, aşağıdan yukarıya doğru toplumun derinliklerinden gelen tarihsel devrim dinamikleri üzerinde geliştiğini görmezlikten gelerek, olayı feodal devletin inisiyatifiyle gerçekleşen “devrimci” bir devlet instanzına-toplum mühendisliğine-bağlıyorlar! (Bu konuyu daha önce ele almıştık: “Bırakın artık şu Militarist Modernleşme Hikâyelerini bir Tarafa”, www.aktolga.de Makaleler)

görülmeden, yani 20.yy' da olup bitenler anlaşılmadan 21.yy'ı anlamak mümkün müdür sizce!.

Pozitivizm hangi tarihsel koşulların ürünü olarak ortaya çıkmıştır; daha sonra nasıl, kapitalizmin gelişmekte olan ülkelere kültür ihracının (ve buna bağlı olarak da, yukardan aşağıya doğru bir toplum mühendisliği olayı olarak hayata geçirilen kültür ihtilalinin) zemini-aracı ideolojik bir virüs haline gelmiştir; onun ideolojik felsefi temelleri nelerdir; bu zihinsel virüs gelişmekte olan ülkelerde kendisine nasıl zemin bulmuştur, bu çalışmada bütün bunları ele alarak incelemeye çalışacağız. Pozitivizmin ontolojik-varlık bilimsel- ve epistemolojik-bilgi teorisi- temelleri ise başka bir çalışmanın konusu olacak..

İsterseniz önce, pozitivizmin toplum mühendisliği özünden yola çıkarak, onun pratikte nasıl varolan bir sistemi kontrol-yönetme mekanizması haline geldiğini göstermeye çalışalım!..

GENEL OLARAK KONTROL BİLİMİ VE YÖNETME MEKANİZMASI

Pozitivizmin çıkış noktasından başlayalım: Nasıl ki, doğada geçerli olan yasalara dayanarak, fizikten kimyaya, astronomiye kadar bütün bu alanlarda sahip olduğumuz bilgileri-yani doğa bilimlerini- kullanmak suretiyle yürütülen mühendislik faaliyetleri sonucunda doğal sistemleri kontrol altına alabiliyorsak, aynı şekilde, eğer toplumsal düzeyde geçerli olan yasaları da bilirsek, bu bilgiler aracılığıyla yürütülecek toplumsal mühendislik faaliyetiyle de toplumsal alanda mutlak bir kontrole sahip olabiliriz (onun üzerinde istenilen değişiklikleri, düzenlemeleri yapabiliriz)!..Pozitivist dünya görüşünün özeti budur!..

Önce, doğal sistemlerden örnekler vererek başlayalım: İki atom hidrojenle bir atom oksijenden oluşan basit bir su molekülünü ele alıyoruz. Sisteme ait bu bilgiye sahip olmamız bize laboratuvar ortamında hidrojen ve oksijen atomlarını biraraya getirerek bir su molekülü elde etme olanağını verecektir..Daha başka bir örnek mi?: Dünyanın Güneş etrafında neden-nasıl döndüğüne ilişkin bilgilere sahip olduğumuz taktirde, bu bilgileri kullanarak uzaya uydular gönderme olanağına da sahip olabiliyoruz!...Bunlara benzer sayısız örnekler verilebilir. Bütün bir yapay zeka-ve medeniyetimiz- bu zemin üzerine oturmaktadır. Bütün mühendislik faaliyetlerinin-ve "yapay zekanın"- özü, doğada geçerli olan yasaları bilmeye, sonra da bu bilgileri kullanarak yapay sistemler yaratmaya dayanıyor. Elektromagnetizmden tutun da, optikten kimyaya, ya da kuantum fiziğine kadar her alanda geçerli olan mühendislik faaliyetlerinin esası budur. Doğal sistemlere ilişkin bilgileri elde ederek bunları doğayı kontrol-değiştirme yolunda kullanmak..

Buraya kadar bir sorun yok. Bütün bunların (ilk bakışta) pozitivizmle bir ilişkisi de yok³. Ama siz tutarda buradan yola çıkarak dersiniz ki, "madem ki, toplum da, son tahlilde, "objektif bir gerçeklik" olarak doğal bir sistemdir, o halde, aynı şekilde, eğer toplumsal yasaları da bulup çıkarabilirsek, bu bilgileri kullanarak yürütülecek mühendislik faaliyetiyle başka toplumsal sistemleri de kontrol altına alabiliriz"! İşte tam bu noktada işler değişiyor! Peki neden değişiyor, bu mantığın-analojinin çıkış noktası doğru değil midir, yani, toplum da son tahlilde "objektif bir gerçeklik" olarak doğal bir sistem değil midir? Ne fark var arada? Madem ki, genel sistem yasaları evrenselidir, yani bunlar bütün sistemler için geçerli olan yasalardır, o halde, yukardaki mantık toplumsal sistemler için neden geçerli olmuyor? Daha açık konuşmak gerekirse, bir atomla bir toplum arasındaki fark nereden kaynaklanıyor?

³ "İlk bakışta" diyorum, çünkü, normal mühendislik faaliyeti ayrıdır, yapılan bütün bu faaliyetleri pozitivist dünya görüşüne göre yorumlayarak, bunlardan, insanın görevinin doğaya hakim olmak olduğu sonucunu çıkarmak ayrıdır. Elde edilen sonuçların-ürünlerin insan-doğa sisteminin ürünleri olduğunu görmezlikten gelerek, bunları tek başına insanın nefsine bağlamaya kalktığın an herşey değişiyor. Pozitivist bir mühendislik faaliyeti doğayı tahrip etmenin de ideolojik aracı haline geliyor. Bu durumda virüs insandan doğaya geçmiş oluyor!..

Neden bunlardan biri için geçerli olan diğeri için geçerli olmasın? Bakın bu konuda daha önceki bir makalede neler yazmışız:

İNSAN BEYİNİ İLE KOMPÜTER ARASINDAKİ BENZERLİK VE FARKLILIKLAR..YAPAY ZEKÂNIN SINIRLARI⁴...

“Bu evrende yer alan bütün varlıklar-varolan herşey-son tahlilde, dışardan-çevreden-gelen informasyonları kendi içlerinde kayıt altında olan-“sahip oldukları”- bilgiyle (“bilgi temeliyle”) değerlendirerek işleyen, sonra da, ortaya çıkan sonuçlarla-çıktılarla-çevreyi etkileyen bir informasyon işleme sistemidir⁵. Bu nedenle, basit bir atomdan bir moleküle, astronomik sistemlerden tek bir hücreye ve de çok hücreli bir organizmaya, hatta, daha da öteye bir topluma kadar “herşey”-ve de bütün bir evren-son tahlilde, belirli bir “programla” işleyen bir informasyon işleme sistemi olarak düşünülebilir. Bu noktada, yani, her ikisinin de son tahlilde bir informasyon işleme sistemi olması açısından, insan beyniyle bir kompüter arasında prensipte hiçbir fark yoktur. Zaten, adına “yapay zekâ” dediğimiz teknoloji de, bu ilkedan-insan beyninin de bir informasyon işleme sistemi olması ilkesinden- yola çıkılarak, bu, örnek alınarak geliştirilmiştir”..

Evet, “herşey”, son tahlilde, belirli bir programa göre işleyen bir informasyon işleme sistemi olarak bir kompüter gibidir; ama, organizmanın-insan beyninin- (ve de tabii bir toplumun da) buna ek olarak bir de, yaşamı devam ettirme mücadelesi içinde yeni bilgiler üretirken, yeni davranışların temelini oluşturacak yeni programlar yapabilme-kendini yeniden programlayabilme-, mevcut programlarını genişletip-değiştirme yeteneği de vardır. İşte, yaşamı devam ettirme-çevreye uyum mücadelesi içinde sürekli yeni programlar yaparak kendini yeniden üretebilen organizmayla-insan beyniyle- (ve de bir toplumla) yapay zeka zemininde işleyen bir kompüter arasındaki fark burada ortaya çıkıyor. Yani evet, herşey, bir informasyon işleme sistemi olarak son tahlilde bir kompüterdir, ama, her kompüter KENDİNİ-kendi programını- üretme yeteneğine sahip değildir!.Değildir, çünkü, yapay zeka ürünü bir kompüterin benliği, kimliği-selbst, self-diye birşeyi yoktur!..

Buna itiraz olarak denilebilir ki, “ne yani, yapay zekâ zemininde geliştirilen bir kompüter de “öğrenebilir”, o da, “bilgi temelini” genişleterek mevcut programına ilâveler yapabilir”!. Evet ama, yapay zekâda bu da gene en başta yapılan programa uygun bir şekilde gerçekleşiyor! Yani, bir kompüter-yapay zekâda-hiçbir şekilde mevcut programının dışına çıkamaz, çevreden gelen “YENİ VE ÖNEMLİ” informasyonları değerlendirerek yeni bilgiler üretip, üretilen bu yeni bilgiler zemininde KENDİNE yeni programlar yapamaz. Çünkü o, yaşamı devam ettirme mücadelesi içinde her an yeniden üretilen bir kimliğe-selbst, self- sahip değildir! Burada kimlik-selbst, self-olarak ifade ettiğimiz şey, yeni bilgiler üreterek varolurken bir programa sahip olma yeteneğidir.

PROBLEM ÇÖZMEK ÜZERİNE.

Her informasyon işleme sisteminin bir “bilgi temeli” vardır, dışardan-çevreden-gelen informasyonlar bu bilgilerle değerlendirilerek işlenirler demiştik. Bizim “problem çözme süreci” olarak adlandırdığımız bu değerlendirme-işleme-sürecinin sonunda ortaya çıkan sonuçlar ise problemin çözümünü temsil ederler. Yapay zekâda “bilgi temelini” problem çözen sistemin içine insan monte ederken, insan beyni kendi bilgi temelini kendisi yaratarak öğrenerek gelişiyor-oluşuyor. **Bu yüzden, yapay zekâda problem çözme yeteneği ancak daha önceden bilgi temelinde kayıt altında bulunan bilgilerle sınırlı kalırken, insan beyni, yaşamı devam ettirme mücadelesi içinde çevreden gelen “yeni ve önemli” informasyonları işleyerek ürettiği yeni bilgilerle bilgi temelini kendisi zenginleştiriyor.**

⁴ www.aktolga.de Makaleler

⁵ „Sistem Teorisinin Esasları, ya da Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi-Herşeyin Teorisi” www.aktolga.de

Ama o, bununla da yetinmeyerek, bu bilgileri kullanarak oluşturduğu yeni nöronal programlarla yeni kimliklere sahip olarak kendini de yeniden üretmiş oluyor.

Açıkça anlaşılacağı gibi, burada kilit unsur çevreden gelen “yeni ve önemli” informasyonlar, bu informasyonların alınışı, bunların değerlendirilerek işlenilmesi ve sonra da, bunlardan yeni bilgiler üretilirken genişletilen bilgi temeliyle birlikte daha fazla problem çözme yeteneğine sahip yeni programların geliştirilmesi oluyor. Daha başka bir deyişle, yapay zekâyla insan beyni arasındaki en önemli-temel farklılık, bunların çevreden gelen informasyonları bir süzgeçten geçirerek değerlendirme yeteneğinde ortaya çıkıyor. İnsan beyninin gelen informasyonları “yeni ve önemli” olarak değerlendirebilme yeteneğine karşılık, yapay sistemlerin böyle bir yeteneği bulunmuyor. Yapay bir sistem neyin “yeni” olduğunu ayırdedebilse bile, onun elinde hiçbir zaman neyin “önemli” olduğuna dair bir kıstas bulunmuyor. Çünkü, sürekli değişen bir kriter olan “ÖNEMLİLİK” kriterinin belirleyicisi yaşamı devam ettirme mücadelesinde ayakta kalabilmektir. Yapay sistemlerin ise böyle bir sorunu yoktur! Bu kadar basit!..Çevreden “yeni ve önemli” informasyonların gelmesi organizma-beyin- için bir yandan çözülmesi gereken yeni bir problemin ortaya çıktığına işaret ederken, diğer yandan da bu ona-organizmaya, beyine-yeni bilgiler üreterek problemi çözmek-yeni programlar yapmak için motivasyon kaynağı olur. Halbuki, yapay bir zekâ için-bir komputer, ya da bir robot için-ne böyle bir problem ortaya çıkar, ne de bu problemin çözülmesi için bir motivasyon kaynağı oluşur”!.

İşte bütün o pozitivist “biliminsanlarının”-pozitivist eğitim sistemi planlayıcılarının (bizdeki Kemalistlerin de) anlayamadıkları gerçek budur! Pozitivist “eğitimcilere” göre, aynen bir computere veri yükler gibi dolduracaksın çocukların kafalarına (ezbercilikten bahsediyoruz) ansiklopedik “bilgileri”, tamam işte olay-öğrenme olayı-budur! Dikkat ederseniz, informasyonla bilgiyi bir ve aynı şey olarak görmeye başlıyor sorun! Çocukların beynine ne kadar çok informasyon tıkalırsa onlara o kadar çok şey “öğretildiği” sanılıyor!.Yani, bu türden bir öğrenme olayı daha işin başından sakat! Aslında burada söz konusu olan öğrenme değil zorla “öğretme”! **Çünkü öğrenmek: “dışardan”-“çevreden”- gelen informasyonları (dikkat edin, “bilgileri” demiyorum!) sahip olduğumuz bilgilerle işleyerek yeni bilgiler üretmek, sonra da, üretilen bu bilgileri muhafaza ederek, bunları daha sonraki informasyon işleme süreçlerinde kullanmak demektir.** Pozitivistler için ise, informasyonla bilgi bir ve aynı şey olduğundan, onlar için dışardan hammadde olarak gelen informasyonları sahip olduğun bilgilerle değerlendirerek işlemek falan söz konusu değildir!. Bir “bilgi” bir kere üretilmişse artık onu alıp hap gibi yutmak yeterlidir! Bu durumda “anlamak” da gerçek anlamını kaybediyor!. Halbuki, başkaları tarafından üretilmiş bir bilgi bile olsa, dışardan gelen şey otomatikman anlaşılabilir birşey değildir; o an için o sadece bir informasyondur-yani hammaddedir. O, ancak daha önceden sahip olduğun bilgilerle değerlendirilip işlenilerek, bunlarla bağlantı içinde yerine konularak senin için de bir bilgi haline gelir. Yoksa, ezberlenmiş-özümsememiş bir “bilgi” ancak bir informasyon olarak kalır-unutana kadar!..

İşin bir de tarihsellik yanı var..

Ama, sadece bu kadar da değil, insan ve toplum söz konusu olunca işin içine bir de **tarihsellik** giriyor. Toplum adını verdiğimiz sistemler her dönemde belirli bir üretim biçimi üzerine kurulan (belirli üretim ilişkilerince şekillenen), bütün bu süreçlerin evrimine bağlı olarak da **tarihsel olarak gelişen** canlı sistemlerdir. Her toplum, kendi tarihsel evrimi süreci içinde, içinde bulunduğu aşamanın özelliklerine göre, yaşamı devam ettirme mücadelesi tarafından koşullanan belirli yaşam bilgilerini-kültür deriz biz bunlara-geliştirir ve çevreyle ilişkilerinde bu bilgileri kullanarak varlığını sürdürür. Bu nedenle, yüzyıllar içinde süzülerek

gelen ve bilinç dışı olarak kayıt altına alındıktan sonra nesilden nesile aktarılarak varlığını sürdüren bu bilgileri, basit bir şekilde, bir kompüter programıyla-software-kıyaslayamayız. Bir kompüterin programını başka bir programla değiştirerek onun işleyiş biçimini değiştirebilirsiniz, ama bir toplumun bilgi temelini-kültürünü-aynı şekilde değiştirerek ona başka bir kültürü monte edemezsiniz!.

Ama pozitivistler aynı görüşte değiller bu konuda! Onlar, “neden olmasın” diyorlar. Eğer toplumsal gelişme sürecinin daha ileri basamaklarında bulunan toplumları inceleyerek bunların gelişme yasalarını bulabilirsek, o zaman, bu bilgiler aracılığıyla, gelişme sürecinin daha alt basamaklarında bulunan toplumları (onların da aynı uzun ve zahmetli yollardan geçerek kendi kendilerine aynı aşamalara gelmelerini beklemeden) yukardan müdahale ederek kısa yoldan aynı seviyelere getirebiliriz⁶. İşte, “toplum mühendisliği” de denilen bütün o pozitivist “devrim anlayışlarının” özü budur. Dikkat edilirse, burada söz konusu olan, sadece, başka toplumların deneyimlerinden yararlanmak değildir, buralardan elde edilecek bilgiler aracılığıyla, tıpkı bir kompüterin bilgi temelini değiştirir gibi toplumun tarihsel olarak oluşmuş olan bilgi temelini (“devrimci bir müdahaleyle”) değiştirerek ona yeni bir kimlik kazandırmaktır!

Herşey bir yana, bakın böyle birşey maddi olarak neden mümkün değildir:

İnsan beyni informasyonları sinaps adı verilen belirli nöronal yapılar aracılığıyla kayıt altında tutabiliyor. Yeni informasyonlar ise, ancak varolan sinapsların üzerine yeni ekler-ilave sinapslar- oluşturarak mümkün oluyor. Yani, siz istesenez de, öyle hiç yoktan bir anda “tamamen yeni” sinapslar oluşturamazsınız! “Yeni” (yeni bir sinaps), daima, eskiden beri varolanla bağlantısı içinde, onun üzerine inşa edilerek meydana geliyor. **Öyle, çıkar eski sinapsları, koy onların yerine yenilerini diye birşey mümkün değildir!**⁷ İşte bütün mesele burada! **Pozitivizm ve onun felsefi temelleri burada çuvallıyor!. İnsanı bir makine-kompüter⁸ olarak gören zihniyet burada iflas ediyor. Bütün o, beynini dışardan ithal ettiği ansiklopedik bilgilerle dolduran pozitivist toplum mühendisi “devrimcileri” içinde yaşadıkları topluma yabancılaştıran, düşüncelerinin toplumda maddi bir karşılığı olmadığı için onları birer turist haline dönüştüren diyalektiğin özü budur..**

Olayı daha iyi kavrayabilmek için-pozitivizmin neden bir toplumsal mühendislik olayı olduğunu, onun neden toplumsal düzeyde gerici bir sistem kontrol mekanizması yaratmaya çalıştığını daha iyi kavrayabilmek için- önce bu iş-yani sistem kontrol olayı-doğada nasıl oluyor onu bir görelim:

Sistem kontrol mekanizması nasıl çalışır:

⁶ Kim, hangi sivil toplum yapacak peki bu işi? Bu işi yapacak olan o toplum mühendisleri mevcut toplum içinde kimin, neyin temsilcisi olacaklar?

⁷ Eğer, bilme, öğrenme ve kimlik oluşturma süreçlerinin nörobiyolojisini daha yakından ele almak istiyorsanız, bu siede yer alan 6. Çalışmayı okumanızı öneririm. www.aktolga.de 6.Çalışma

⁸ Bakın dikkat ederseniz bilgisayar değil de hep kompüter kelimesini kullanıyorum! Çünkü, “bilgisayar” la kompüter aynı şey değildir! Kompüter bilgi falan saymaz, gelen informasyonları değerlendirir-işler o. Ama bizim pozitivist bilimadamlarımız aradaki bu farkı görmezlikten gelerek bilgisayar deyip çıkmışlardır işin içinden. Daha başka ne olabilirdi ki, bilgi ile informasyon arasındaki farkı ayırdedemeyen skolastik kafa yapılarıyla buraya kadar gelinebiliyor işte!. Bilgi, dışardan gelen informasyonların değerlendirilip işlenmesiyle oluşturulan üründür. Ama, bir pozitivist için bütün bunlar hiçbir anlam ifade etmez! Onun için zaten okullarda bilgi yerine kafalarımıza hep informasyonları tıktılar ya! Ansiklopedik bilgileri ezberletmeyi öğrenmek diye yutturdular bizlere..

Hangi türden bir termostat olursa olsun (organizmada biyolojik süreçleri kontrol altında tutan termostatlar da gene aynı şekilde çalışırlar) amaç açıktır: Amaç, “girdiyi” (yani çevreden gelen etkileri-alınan informasyonları) kontrol ederek istenilmeyen sonuçların-“çıktıların”- meydana gelmesini engellemektir (ya da tabii, gene “girdiyi” kontrol altında tutarak istenilen sonuçları elde edebilmektir..). Bunun için de, ya *negatif feedback* yapılarak (negatif olarak geriyi-“girdiyi”- besleyerek, örneğin, eğer bir araba kullanıyorsak gazı keserek, ya da, fren yapıp, direksiyonu sağa sola kırarak) istenilmeyen sonuçlar-çıktılar- engellenir, ya da, *pozitif feedback* yapılarak (geri-“girdi”-pozitif olarak beslenerek, gaz vererek vb.) istenilen sonuçlar elde edilmeye çalışılır..

Açıkça görüldüğü gibi, bütün bu işlemlerin-sistem kontrol mekanizmalarının- çalışma prensibi, daima, sebebi kontrol altında tutarak sonucu-dolayısıyla da varolan statükoyu-gidişi kontrol altında tutabilmekten ibarettir. Örneğin, eğer bir klima cihazı odanın ısısını yirmi derecede tutacak şekilde ayarlanmışsa, bunun anlamı, ısı yirmi derecenin üstüne çıkınca bu “istenilmeyen bir sonuç” olacağı için (ısının tekrar yirmi dereceye inerek statükonun korunması amacıyla) sistemin soğuk hava üretmesine ihtiyaç olacaktır. Ya da tabii tersi; dışarda hava soğuksa evin içi de soğuyacağından, bunu tesbit eden ısı ölçer hemen aleti çalıştırır ve o da ısı üreterek oda ısısının aynı kalmasını, dolayısıyla da statükonun korunmasını sağlar...

Şimdi, eğer yukardaki şekilde ısısını yirmi derecede tutmak istediğiniz ev-ya da odanın yerine, değişim süreci engellenmek istenen bir toplumu koyarsanız bu durumda, statükonun hep aynı kalmasını isteyen instanz da, statükoyu, yani, belirli bir andaki toplumsal dengeyi temsil eden egemen sınıf olacaktır! Bu durumda, statükoyu değiştirici rol oynayan etkenler (yukardaki örnekte ısı) ise, iç ve dış dinamiklerin faaliyetleridir. İç dinamiklerden kasıt açıktır: Bunlar sistemin üretici güçleridir. Üretici güçler geliştikçe insanlar arasındaki ilişkileri belirleyen eski üst yapı-yani statüko da zorlanmaya başlar. Yeni duruma uygun yeni ilişkilerin kurulması zorunlu hale gelince eskiyi temsil eden statükonun sarsıldığına şahit oluruz.. Örneğin, bir AK Parti çıkar ortaya ve “Devleti ele geçirmeye” çalışır! Burjuvazi, “madem ki egemen sınıf ben oluyorum artık, o halde ilişkilerde belirleyici olan da ben olmalıyım” diyerek kolları sıvar! Eski statükoyu devirerek onun yerine kendi iktidarını temel alan yeni bir düzen-ilişkiler sistemini-statükoyu kurmaya çalışır. **Bu durumda, bizim “siyaset”, ya da “sınıf mücadelesi” dediğimiz şey de, üretici güçlerin gelişmesini temsil edenlerle, bunu engellemeye çalışanlar (o an varolan eski statükoyu temsil edenler) arasındaki mücadele halini alır.** Türkiye söz konusu olduğu zaman, üretici güçler geliştikçe (yani kapitalizm geliştikçe) eski dengeyi-statükoyu temsil eden “asker-sivil zinde güçlerle”-“Kemalistler”le iktidarın yeni sahipleri (Anadolu burjuvaları) arasındaki mücadelenin özü de bundan başka birşey değildir. Yaşadığımız sürece damgasını vuran sınıf mücadelelerinin esası bu kadar basittir. Bütün o, sırtını Devlet sınıfına-Kemalizme dayayan “kapitalizm düşmanı” yeni tipten solcu jöntürk ideolojilerinin çıkış noktası ve hayat kaynağı budur! İstenilmeyen sonucu-Anadolu burjuvalarının yönetiminde yeni, kapitalist bir Türkiye’yi engelleyebilmek için, Kemalizmle Marksizm karışığı bir sola zemin hazırlayan Devlet sınıfı bugün bile halâ kaybettiği eski statükodan vazgeçmiş sayılamaz!. Mücadelenin her aşamasında, geri çekilme sürecinin her basamağına uygun biçimlerde yeni sistem kontrol araçları-yeni maskelerle donatılmış, yeni devşirme askerler- üreterek halâ umudunu kaybetmeden birşeyler yapmaya çalışmaktadır!

Bu mücadelenin ve toplumsal sistemin kontrolü mekanizmasının tarihsel köklerine gelince..

Çevre faktörünün değişmesine bağlı olarak (Amerika’nın ve ateşli silahların keşfi, bunun Avrupa ve Osmanlı dünyasına olan etkileri, yeni ticaret yollarının bulunuşu ve buna benzer daha birçok etken..). 16.yy’ın ortalarından itibaren Osmanlı’nın bütün yaptığı, yaşamı devam ettirme mücadelesinde değişen bu çevreye uyum sağlayabilme çabasından ibarettir. **Ta o**

Kanuni döneminden itibaren, merkezi yapısını ayakta tutabilmek için Celali'lere karşı verdiği mücadeleden, II.Mahmut'un yenicevleri ve Eşraf-Ayan adı verilen Müslüman mahalli liderleri yok etmesine kadar bütün yapılanların özü, bu çevreye uyum çabasıdır. Ama sonunda iş öyle bir yere gelip dayanır ki, elde olanı koruyarak çevreye uyum sağlayabilmenin (ya da, çevreye uyum sağlayarak elde olanı koruyabilmenin) yolunun sistemi yeniden organize etmekten geçtiğini anlar Osmanlı!. Özellikle İngiltere, Fransa ve Rusya gibi ülkelerle olan ilişkilerini denetim altına alabilmek için önce kendi davranışlarını (çıktı) kontrol altında tutması gerektiğini, bunun yolunun da istenilen çıktılardan üretilmesini sağlayacak yeni girdilere sahip olmaktan geçtiğini farkederek. İşte, bütün o, Batı'ya elçiler, öğrenciler falan göndererek "Batı'nın sırrını öğrenme" ve sonrada, "onlar gibi olabilmek için" bu "işe uygun kadrolar yetiştirme" (bu "alıcıların"-kadroların elde ettikleri bilgilere göre sistemi etkileyerek ona yeni bir bilgi temeli kazandırma) çabalarının altında yatan mekanizma budur. Bütün o Jöntürkleri (ve daha sonra da onların takipçilerini) ortaya çıkaran sürecin mantığı budur. **Yani, öyle bir üstün irade ortaya çıkıyor da, herşeyi o planlayarak toplum mühendisleri falan yetiştirmeye çalışmıyor! Yaşamı devam ettirme mücadelesi içinde sistem kendi varlığını koruyabilmek için el yordamıyla kendine çıkış yolu ararken işin yolu buralara varıyor. Sistem, kendi varlığını devam ettirmenin yolunun pozitivist toplum mühendisleri yetiştirerek onların önerilerini uygulamaktan geçtiğine inanıyor!**

Neden peki pozitivism? Neden başka birşey değil de pozitivism?

Çok basit! İşin en kestirme, görünen en kolay yolu buydu da ondan! Hani o, "geri kalmışlığın" nedenlerini bulmak, Batı'yı keşfetmek için Batı'ya gönderilen ajanlar (Jöntürklerin çoğu bu amaçla, Batı'ya gönderilen Osmanlı'nın elit tabaka çocuklarıydı) vardı ya, bunlar Paris'e, Londra'ya falan gidip sokaklarda sık kıyafetli insanları, piyano çalan bayanları vb. görünce "tamam" diyorlardı "bulduk bu işin sırrını" ; ancak onlar gibi olmaya çalışarak bu işi başarabiliriz"!! Batılılar gibi giyinmek, piyano çalmak, yabancı dil bilmek falan yani!⁹ Hele bu ara bir de "modern toplum bilimi" olarak lanse edilen "pozitivist sosyolojiyle" tanışma fırsatını da bulmuşlarsa, "tamam bu iş bitti" havasına giriyorlardı¹⁰!. Öyle, Batı toplumlarının tarihsel gelişme süreciymiş, onlar birkaç yüz yıldır devam eden belirli bir sürecin sonunda o günkü seviyelerine ulaşmışlar.. bunlar önemli değildi pozitivist anlayışa göre!. "O an'ın içinde varolan gerçeklikten" yola çıkmak yetiyordu pozitivism için!. Eğer, "bütün bilimler içinde en gelişmiş bilim olan sosyoloji bilimine" (bu ifade Comte'un) vakıfsanız (yani, Batı toplumlarının o anın içindeki işleyiş yasalarını biliyorsanız) sahip olacağınız bu bilgileri kullanarak kendi toplumlarınızı da aynı şekilde dizayn edebilirsiniz! İşte size Osmanlı aydınlarının ve Devlet Sınıfı elitlerinin arayışta bulamadıkları "devrimci" çözüm! Devleti-varolan sistemi kurtarmanın çarelerini arayan Osmanlı elitlerini pozitivism sarılmaya götüren neden budur işte.

Dikkat ederseniz burada belirleyici iki unsur var. Birincisi, pozitivism sadece o anın içinde varolanla ilgilenmesi. İkincisi de, toplumsal mühendislik faaliyeti yoluyla "hastayı" iyileştirmenin-onu" kurtarmanın" mümkün olduğunu söylemesi. Yani öyle, toplumsal değişim için süreç içinde ortaya çıkan belirli bir sivil toplumu falan gerekli görmüyordu pozitivist felsefe!. Kökeni, niteliği ne olursa olsun, belirli bir anın içinde "değişim taraftarı" olan bir kadronun varlığı

⁹ İki yüz yıldan fazla bu türden hayallerle avundu Osmanlı..O "Lale Devri"ni falan düşünün, o Sadabat'ları falan!!

¹⁰ 4 Şubat 1853'te August Comte'un Mustafa Reşit Paşa'ya yazdığı mektup ne kadar ilginç! (Dipnot s.77). Ayrıca, bu konuda, gene aynı dergide yayınlanan, Mutlu Dursun'un "Pozitivist Milliyetçilik ve Ahmet Rıza Bey" makalesini okumanızı da öneririm..

yetiyordu ona! Eğer bu insanlar-kültür ihtilalcisi bu öncü kadro- bütün diğer silahlar içinde en güçlü silah olan “bilimi” de ellerine almışlarsa, o zaman bunların yapamayacakları hiçbirşey kalmıyordu geride!. (Kemalizmin “hayatta en hakiki mürşid ilimdir” sloganını bir de bu açıdan ele alın isterseniz! Ya da, M.Kemal’in o meşhur deyişine bir de bu açıdan bakın: “Neden halkın seviyesine incekmişim ki” diyor M.Kemal, “önemli olan bilimin önderliğinde onları benim bulunduğum seviyeye çıkarmaktır; ben bu seviyeye ulaşana kadar az mı emek sarfettim”!. İnsan bu sözleri işittikten sonra daha iyi anlıyor o “göbeğini kaşıyan adam”, ya da, “cahil halkla okumuş bir insan nasıl olur da aynı oy hakkına sahip olurlar” sözlerinin ne anlama geldiğini!..”**Pozitivizm, özünde, statükoyu korumak amacıyla, Devletçi elitlerin dinin yerine “bilimi” koyarak yaptıkları bir toplum mühendisliği faaliyetidir”** sözü boşuna edilmiş bir laf değildir!..

Peki, eğer ortada değişimi gerçekleştirecek bir sivil toplum falan yoksa ve amaç sadece varolan sistemi “kurtarmaksa”, kim isterdi bunu en çok, “Devletin sahibi” olan o elitler değil mi! Olay bu kadar basittir!

Tencere yuvarlanıyor kapağını buluyordu! Yani, alan memnundu satan memnundu! Satan da (yani Batı’lı ülkeler de) memnundu, çünkü kültür ihtilali anlamına gelecek bu türden bir “değişim”, herşeyden önce, Batı kültürünü benimsemiş yerli bir kadronun da yetişmesi anlamına gelecekti. Yani öyle Hindistan’da falan olduğu gibi dışardan ithal edilen sömürgeci kadrolara gerek kalmayacaktı! Hani derler ya, “Osmanlı hiçbir zaman sömürge olmamıştır” diye! Osmanlı, “batıcı-devrimci” denilen yeni tipten yerli devşirme sömürge kadrolarının yönetiminde-kendi ordusunun işgali altında- yeni bir sürece giriyordu..

Osmanlı’nın “devrimci” elitlerinin pozitivizmi keşfiyle Batı’lı emperyalist ülkelerin kültür ihracının birbirine paralel olarak gelişmesi ne kadar ilginç değil mi!¹¹ “Batılı ülkeler” denilen ülkeler Osmanlı’ya göre toplumsal gelişme basamağının daha üst seviyelerinde olan kapitalist ülkelerdi. E, bu ülkelerde yetişen bilimadamları bu gelişmenin hangi toplumsal yasalara göre gerçekleştiğini de bulup çıkarmışlardı ortaya. O halde, Osmanlı aydınlarına düşen, tıpkı doğa bilimlerinde olduğu gibi bu bilgilere sahip çıkarak-bunları kullanarak, yapılacak toplum mühendisliği faaliyetiyle içinde yaşadıkları toplumu da değiştirmek, “muasır medeniyet seviyesine çıkarmak” oluyordu! Hem sonra, ne demekti, “hayatta en hakiki mürşit ilim değil mi idi”! Peki ne yapacaktın bunun için? Önce, içinde yaşadığın o “geri kalmış toplumun” bilgi temelini- yani kültürünü-değiştirecektin!. Çünkü, başka türlü “istenilen sonuçları” üreten bir sistem haline getiremezdin onu!. “Geri kalmışlık” bir sonuç idiye eğer, bunun nedeni sistemin sahip olduğu İslam kültürüne dayalı o geleneksel bilgi temeli olmalıydı!. Bunu söküp atıpta bunun yerine Batı kültürüne dayalı yeni bir bilgi temelini oturtabildinmiydi ya bütün mesele kendiliğinden hallolacaktı! Bu durumda bütün yapılacak iş, yukardan aşağıya doğru Devlete bağlı-Devletçi bir kapitalizm yaratarak “sistemi Batılılaştırıp modernleştirerek-çağdaştırmaktan” ibaretti! İşte son iki yüz yıldır (daha öncesini bir yana bırakıyorum) yaşadığımız işkencenin mantığı budur. Peki nedendi, bütün bu olup bitenlerin nedeni ne oluyordu? Tek bir nedeni vardı: Varolan sistemi muhafaza edebilmek (biliyorsunuz, buna “Devleti kurtarmak” da deniyordu!). İşte ol hikâye bundan ibarettir!.

Pozitivizmin, toplumsal düzeyde sistem kontrol mühendisliği olduğunu söylüyoruz. İsterseniz buna bir örnek daha verelim;

¹¹ Emperyalizmi bize hep “sermaye ihracı” olarak öğrettiler. Halbuki emperyalizm daha çok bir kültür-ideoloji ihracıdır da!.

“Provokasyon” nedir, kim yapar provokasyonu ve de nasıl yapar, hiç düşündünüz mü bunu?

Amaç açıktır, ya istenilmeyen bir sonucu engellemek için, ya da, istenilen bir sonucu ortaya çıkarmak için yapılır provokasyon! Bunun için yapılması gereken de gene girdiyi kontrol ederek çıktığı kontrol altına almak olacaktır. Bunu, daha başka bir şekilde, sebep-netice mekanizmasını harekete geçirmek olarak da ifade edebiliriz.

Peki ama biz dedik ki, toplum farklıdır. İnsan, ya da toplum söz konusu olduğu zaman sistem mühendisliği olayı bu kadar basite indirgenemez!. Evet, doğrudur bu, ama dikkat ederseniz burada kastedilen-yani toplum farklıdır derken anlatılmak istenen- uzun vadeli, esasa ilişkin sonuçlardır. Yani, toplum söz konusu olunca sistem kontrol mekanizması hiçbir işe yaramaz sonucu çıkmıyor buradan. Sistem mühendisliği yoluyla kısa, hatta orta vadeli olarak toplumları da kontrol altına almak mümkündür! Buna karşı yapılabilecek tek şey mekanizmayı açığa çıkarmaktır. Ama bunun için de tabi, belirli bir toplumsal gelişmişlik seviyesine ihtiyaç oluyor. **Çünkü, provokasyon ancak duygusal reaksiyonlara-kimliklere hitab eder..Yani, “provokasyona gelmemenin” tek yolu olayları ve süreçleri rasyonel-bilişsel olarak değerlendirebilmektir.**

İnsan-ve de toplum tabi- çevreyle etkileşim içinde bilinçdışı olarak gelişen duygusal bir alt kimliğe sahip olur. Ama o, aynı zamanda-bütün diğer hayvanlardan farklı olarak-tıpkı ata binmiş jokey örneğinde olduğu gibi, bu duygusal alt kimliğin üzerine oluşan bilişsel bir üst kimliğe de sahiptir. Bu anlamda, “her insan, kendi atına binmiş vaziyette yol alan bir jokeye benzer” demiştik. Belirli bir anda insanların-ve de tabi toplumların davranışları o an iplerin kimin elinde olacağına bağlıdır. Yani jokey mi atı yönetiyor, yoksa at kendi başına karar vererek mi yoluna devam ediyor; soru budur. Bu konuyu daha önce bütün ayrıntılarıyla ele aldığımız için şu an işin ayrıntılarına girmiyorum. Burada bilmemiz gereken şudur: Her durumda, önce bilinçdışı duygusal bir alt kimlik oluşur, daha sonra da, bunun üzerine, bunu kontrol altına alacak olan bir üst kimlik. Ama, insanların ve toplumların gelişme sürecinde bu alt kimlik üst kimlik ilişkisi her zaman aynı şekilde işlemez. Örneğin, ergenlik çağında olan bir insan-ya da toplum-henüz daha üst kimliğiyle duygusal alt kimliğini kontrol etmeyi yetişmiş bir insan kadar başaramaz. Çünkü, üst kimliğin gelişmesinde en önemli rolü oynayan önbeyin-prefrontalekorteks-ancak ergenlikten sonra gelişmiş haline kavuşur. İşte bu nedenden dolayıdır ki, üst kimliğin bilinç dışı duygusal alt kimliği kontrol altında tutacak kadar gelişme olanağını bulamadığı sürecin bu ön aşamalarında, insanların-ve toplumların- davranışlarını, onların bilinçdışı duygusal alt kimliklerini provoke ederek yönetmek-kontrol altında tutmak mümkündür. Çok basit, gene aynı mekanizmadır işletilecek olan; ya, istenilen bir sonucu elde etmek için, ya da istenilmeyen sonuçları engellemek için (yani çıktığı kontrol altında tutmak için) girdiyi kontrol altında tutarsınız olur biter!. Örneğin, eğer onun belirli bir tepkiyi vermesini istiyorsanız, onu bu tepkiye yöneltecek şekilde etkilersiniz!¹². Ya da tabi tersi. Burada belirleyici olan sistemin henüz daha kendi üst kimliğiyle davranışlarını kontrol altında tutabilecek kadar gelişmemiş olmasıdır. Bu durumda o, henüz daha kendi dizginlerini kendi ellerine alamadığı için aynı işi başkaları yapar!. At gene aynı attır, ama bu kez dizgileri başkalarının elindedir!. İşte provokasyon olayı bu kadar basittir.

POZİTİVİZM HANGİ TARİHSEL DÖNEMİN ÜRÜNÜDÜR, NASIL VE NEDEN ORTAYA ÇIKMIŞTIR..

¹² Ne dersiniz Paris'teki şu son üç Kürt kadının öldürülmesi olayı da bu türden bir provokasyonun sonucu mudur acaba? Kim hangi sonuçları elde etmek istemiştir, ya da kimler hangi sonucun ortaya çıkmasını engellemek istemektedir? Ve de, ne dersiniz, Kürdüyle Türküyle Türkiye toplumunun ergenlik dönemi sona eriyor mu artık acaba!

“Pozitivist sosyolojinin kurucu babası Auguste Comte’dur. Comte, 1798 yılında, yani Fransız Devriminden dokuz sene sonra dünyaya gelir. Düşünceleri, Fransız Devrimi ve Sanayi Devrimi’nin şekillendirdiği bir dünyada olgunlaşır. Sosyolojisinin temelinde de sanayi toplumunun etkileri ve Fransız Devrimi sonrası süreçte Fransa’nın içine düştüğü katastrofi ile mücadele çabası yatar. Comte’un pozitivismi böylesi bir ortamda istikrarın ve toplumun yeniden inşasının bilimidir”¹³.

Demek ki pozitivism, Fransız Devriminin-Sanayi Devrimi’nin şekillendirdiği bir dünyada, devrim sonrası süreçte ortaya çıkan sınıf mücadelesine karşı istikrarın ve toplumun yeniden inşasının bilimi olarak ortaya çıkıyor. Ne demek bu?

Burjuvazi, başta işçi sınıfı olmak üzere bütün emekçi sınıfları peşine takıp devrimi zafere ulaştırarak feodalizme karşı kapitalizmin zaferini ilan ediyordu; ama sonra bir de baktı ki, işler hiç de öyle daha önceden tasarladığı gibi değildi!. Tam artık iktidarı aldık falan derken, bir de ne görsün, devrimi birlikte yaptıkları o yol arkadaşları da söz hakkı istemeye başlamışlardı!. Ortaya çıkan yeni sistem içinde yeni tipten bir sınıf mücadelesi başlıyordu. Bir yanında burjuvazinin, diğer yanında ise, başta işçi sınıfının bulunduğu yeni tipten bir mücadeleydi bu. Buna bir de tabi, bozulan eski dengenin-sistemin neden olduğu kaos ortamını ekleyin! İşte, pozitivism-**burjuva pozitivismi**- tam bu ortamda şekilleniyor. Amaç ise, toplum mühendisliği yoluyla sınıf mücadelesini engelleyerek bozulan dengeyi yeniden kurmak! Hani demokrasiymiş, eşitlikmiş falan, onlar daha ileri aşamaların işiydi! Toplum henüz daha bunu kaldıracak olgunluğa erişmemişti! Kuvvete karşı kuvvetti o an için belirleyici olan! Güçlü olan ise, devlet erkini ele geçiren, egemen sınıf durumuna yükselen burjuvaziydi.

Kaostan, devrim sonrasında ortaya çıkan sınıf mücadelelerini engellemekten, bozulan dengeyi yeniden inşa etme çabasından bahsettik. Peki nasıl olacaktı bu iş? İşte, toplumsal düzeyde **“sistem kontrol bilimi” olarak gelişen pozitivism bu derde deva olarak ortaya çıkıyordu**. Ortada bir mücadele vardı, bu mücadelede ipleri elinde tutan sınıfın-burjuvazinin-diğerini, yani işçi sınıfını kontrol altına alabilmesi için, herşeyden önce, girdiyi (yani kendi davranışlarını) kontrol altına alması gerekiyordu. İşte, pozitivismi tarih sahnesine çıkaran ortam budur. O, burjuvazinin, bu kontrol işini yaparken oluşan-gelişen duygusal alt kimliğinin ideolojik-bilimsel-felsefi zeminidir. Daha başka bir deyişle, burjuvazinin ergenlik döneminin dünya görüşüdür! Olayı, ata binmiş jokey örneğiyle açıklamaya çalışırsak da, dizginleriyle birlikte, jokeyin aklını-zekâsını da ele geçirerek kullanan atın “kendinde şey” bir güç haline gelerek (kendini öyle sanarak) hayat yollarında dörtnala koşması çılğınlığıdır.

“AYDINLANMA” MI DEDİNİZ!..

Peki o zaman, “Aydınlanma nedir?”¹⁴ Immanuel Kant’ın sorusu buydu ve o, Aydınlanma’nın ‘insanın ergin olmayış’ durumundan çıkması (yani ergin hale gelmesi), aklın yol göstericiliğine başvurması anlamına geldiğini bildiriyordu (Yani Aydınlanma ‘Akıl Çağı’ydı, evet ama hangi akıl? Edgar Morin’in Aşk, Şiir, Bilgelik isimli kitabında ‘bilgelik’ bağlamında **‘rasyonalite’ ve ‘rasyonalizasyon’** kavramlarına getirdiği açıklamalar bu konu için önemli. Morin, bu iki kavramı birbirinden ayırarak işe başlıyor. **‘Rasyonalite’, söylemle söylemin objesi arasındaki upuygunluğu araştırır ve bu upuygunluğu doğrular**. Morin örnek vermiyor; ama biz söylemle, söylemin objesi arasındaki upuygunluğun empirik bir olgu olduğunu ortaya koyabiliriz. Mesela, ‘dışarda yağmur yağıyor’ (söylem) ile dışarda gerçekten yağmur yağıyor olması (söylemin objesi) arasında bir uygunluk olmalıdır. Bu upuygunluğu da gözlemle (empirik olarak) araştırır ve doğrularız. **‘Rasyonalizasyon’ ise, belki de Freud’un tanımıyla, bir tür ‘deliliktir’: Deneysel (empirik) ya da gerçek dünyada olup bitenlerle ilişkilendirilerek değil ama kurucularının kutsallaştırılmış sözü ile ilişkilendirilerek doğrulamadır. Kuşkusuz, bu iki kavramın akıl (raison) ile ilişkisi var. Morin, Aydınlanma’nın ‘akıl’ kavramını son derece belirsiz bir tarzda sunduğu kanısındadır:**

¹³ Mehmet Ertan, Dipnot Dergisi sayı 3, 2010

¹⁴ “Alafrangalığın Tarihi”, Hilmi Yavuz, Timaş Yay. S.11

Bir yanda eleştirel (kritik), kuşkucu bir rasyonalite (mesela Voltaire'in, Diderot'nun 'akıl' kavramı); öte yandaysa, Robespierre'in kültleştirdiği, neredeyse dogmalastırdığı bir 'Tanrıça Akıl'a dayalı rasyonalizasyon! İkincisine, yani Robespierre'in dile getirdiği türden 'akıl'a ben 'Jakoben akıl' diyorum".

Bir yanda, dinle-kiliseyle içiçe geçmiş bir feodalizm. Feodal statükonun, zihinsel olarak dinle-tanrısal bir metafizikle kutsayarak oluşturduğu duygusal anlamda statik bir kimlik oluşturma zemini, diğer yanda ise, gelişen kapitalizmin yarattığı, akılı öne çıkaran başka bir zemin-insanın bilişsel bilgi edinme sürecini vurgulayan bir zemin. Bu anlamda, kapitalizmin zaferi, feodal statükoyu temsil eden Kilisenin ve dinsel metafiziğin karşısında akılı-rasyonaliteyi temsil eden bilişsel bilgi edinme sürecinin zaferiydi. Herşeyi sorgulayan, herşeyden kuşkulanan, olayları ve süreçleri "bu böyledir", ya da, "ustalar böyle diyorlar, demek ki böyleymiş" diyerek geçiştirmeden, "neden öyle", "nasıl öyle oluyor", "acaba öyle mi" diyerek aklın-bilişsel bilgi üretme sürecinin-miheng taşına vurarak anlamaya, kavramaya çalışan bir dünya görüşünün zaferiydi. İşte, sadece bir Diderot'u, Voltaire'i ve Newton'u değil, bütün diğer Aydınlanma ürünü o bilimlere yaratan, bundan-aklın öne çıktığı bu sorgulamacı, araştırmacı zihniyetten- başka birşey değildir. Kapitalizmin ve burjuvazinin ortaya çıkışı-doğuşu bu nedenle ilerici, üretici güçleri geliştirici bir süreç olarak tarihe geçmiştir.

Ama bu durum uzun sürmez, bir süre sonra, dinsel metafiziğe karşı akılı-mantığı öne çıkararak gelişen bu sürecin taşlaşmaya başladığını görürüz. Akıl, mantık, bilişsel bilgi üretimi falan derken, bir de bakarız ki, bu kavramlar yerlerini "kutsallaşmış metafizik bir bilgi" ve "bilim" anlayışına bırakmışlar!. **Akıl (yani, çevreden gelen informasyonları değerlendirip işleyerek bunlardan bilişsel bilgiler üretme mekanizması) bir kere daha, yerini, "bizim dışımızdaki objektif-mutlak gerçekliğe" ait "objektif-mutlak anlamda varolan bilgileri bilincimize yansıtarak"-yani, bizden bağımsız olarak zaten varolan bilgileri ezberleyerek- onlara sahip olma anlamına gelen metafizik bir "bilgi" ve "bilim" anlayışına bırakmaktadır. Rasyonalitenin yerini rasyonalizme bıraktığı, bilimin, sahip olunması gereken ideolojik bir mürşit haline getirildiği¹⁵, dinsel metafiziğin yerini, adına bilim denilen başka bir metafiziğe bıraktığı başka bir süreçtir bu.**

Evet soruyorum gene, nedir bu işin diyalektiği, aklın yerine ideolojiyi koymanın, bilişsel bilgi üretme sürecini bilgiyi Tanrısallaştırarak katletmenin diyalektiği nedir? Nasıl başarmıştır insanlar bu zor iş!..

Bakın bu konuda daha önceki bir çalışmada neler yazmışız:¹⁶

Duygusal reaksiyonlar" düzeyinden bilişsel bilgi üretme düzeyine nasıl geçiliyor:

Bilişsel anlamda bilgi üretimi sürecinde, o an'a kadar doğanın karşısında edilgen-"reaksiyoner" durumda olan organizmanın, artık bu pasif konumunu bırakarak, belirleyici, aktif unsur haline geldiğini görüyoruz.¹⁷ Plan yapan ve problem çözen aktif bir unsurdur artık organizma. Sistemin aktif, dominant (baskın-belirleyici) unsuru olarak nesneyle etkileşir, onu değiştirir (processing) ve ürün adını verdiğimiz bir sentezin oluşmasına yol açar. Bu ürün, bilgi olarak önce beyinde oluşur. Çünkü, etkileşme önce beyinde gerçekleşir. Sonra da,

¹⁵ "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" anlayışının altında yatan budur işte!.

¹⁶ Kimlik Sorununu Tartışıyoruz, www.aktolga.de Makaleler. Ayrıca bu konuyu 2. ve 6. Çalışmalarda da ele almıştık.

¹⁷ Sınıflı toplum insanı, mekanik-materyalist-pozitivist bakış açısıyla, bunu, "insanın doğa üzerindeki egemenliği" olarak yorumluyor! Bu "egemenlik" de tabii, "zıtların birbirine dönüşümü ilkesine" göre, pratikte doğayı yok etmek anlamına geliyor! Sonra da bunu, insanın doğaya karşı zaferi olarak ilan ediyorlar! Hani, "işçi sınıfı devrimcileri", "burjuvaziye yok ederek devrim yapmışlardı"ya bir zamanlar! Bu mantığa göre, burjuvazi de doğayı yok ederek "devrim" yapıyor şimdi!

organizma bu bilgiyi motor sistemi (organlar ve onlar tarafından kullanılan üretim araçları) aracılığıyla işleyerek maddi bir gerçeklik haline getirir.

Peki, nasıl gerçekleşiyor bu süreç (bilgi üretimi süreci)? Duygusal deneyim-reaksiyonlar zemini olmadan, bir üst katta gerçekleşen bilgi üretimi olabilir mi? Hayır olamaz! Bilgi üretimi mekanizmasının harekete geçebilmesi için, önce, çevreden gelen etkiye karşı “duygusal reaksiyon” adını verdiğimiz, organizmayı temsil eden nöronal bir reaksiyon modelinin ortaya çıkması-oluşması gerekiyor (nefsin-benliğin oluşumu). Önce bu zemin, bu esas var oluş biçimi gerçekleşecek ki, ancak ondan sonra, var olan bir şeyin (organizmayı temsil eden bir zeminin) bilgi üretmek için nesneyle çalışmabelleğinde (Workingmemory-Arbeitsgedächtnis) ikinci kez etkileşmesi söz konusu olabilsin¹⁸. Yani, duygusal benlik (nefs-self) olmadan, oluşmadan, bilgi üretimi süreci (cognitive processing) de olmaz. Bilgi üretimi süreci, bir binanın ikinci katı gibidir. Duygusal benlik ise, binanın temelini ve birinci katını oluşturur”. Duygusal benlik-nefs-self-, dışardan gelen etkiye-girdiye- karşı organizmanın tepkisi-reaksiyonu- olarak tek yanlıdır. Bu durumda bir, dışardan gelen etkinin kaynağı olan nesne (ya da olay) vardır ortada, bir de, buna karşı bir reaksiyon olarak ortaya çıkan ve organizmal varlığı temsil eden nöronal etkinlik (nefs). Yani “o” ve “ben”! Dünya bu iki unsurdan oluşmaktadır!¹⁹ Böyle bir ortamda “ben”, kaçınılmaz olarak, “dünyaya” kendi varlığını temel alan bir koordinat sisteminden bakacağı için, sübjektif olarak, kendisini, varlığı “kendinde şey” olan “mutlak bir gerçeklik” olarak görecektir. Varlığının bir sonuç olduğunu, yani, dışardan gelen etkilere-girdiye göre izafi olarak oluştuğunu, çevrenin etkilerine karşı bir reaksiyon olarak ortaya çıktığını anlayamaz nefis. Anlayamaz, çünkü anlamak dediğimiz şey olayları ve süreçleri belirli bir koordinat sisteminin değerlerine göre ele alabilmektir. Bu durumda tek bir koordinat sistemi vardır ortada ve o da “ben”i temel alarak bu “ben”le birlikte gerçekleşmektedir.

Bilişsel benlik ise bambaşkadır. O, ancak üretim süreciyle birlikte, onun içinde ortaya çıkar. Ürün, organizma nesne etkileşmesinin bir sonucu-sentez- olduğu için, üretim süreci, nefsin ve nesnenin yanı sıra üçüncü bir koordinat sisteminin daha orta ya çıkmasına neden olur. İşte bilişsel benlik, bu sürece ürünü temel alan bu üçüncü koordinat sisteminden bakabilen benliktir (insan, üretirken kendini-kendi kimliğini de yeniden üretir). O (yani bilişsel benlik), kendi içimizde oturan insana ilişkin “biliminsanı” kimliğidir! Evet aynen böyle! Bu haliyle insan, olaylara ve süreçlere objektif olarak bakarak, onları “biliminsanı” gibi görebilen bir varlıktır. Çünkü, insanla ve onun içinde bulunduğu üretim faaliyetiyle birlikte kendi bilincine varan aslında doğadır. Bu durumda insan, “biliminsanı”-“bir bilen”, bilmeye yükümlü instanz- oluyor. İşte, insanı insan yapan, onu kendi içindeki hayvandan ayıran yan da onun bu “bir bilen”-“biliminsanı” yanındır zaten!

Şöyle özetleyelim: Feodal sistemin içinde onun diyalektik anlamda inkârı olarak doğan ve gelişen kapitalist toplum (burjuvaları ve işçileriyle) toplumsal bir üründür. O, eskinin kabuklarını kırıp kendi ayaklarının üzerine basar hale gelene kadar kendi içinde bir bütün olduğundan, sistemin içinde bulunan bütün sınıf ve tabakalar için kimlik oluşturma sürecinin tek referans noktası yeni doğmakta olan sistemin merkezinde bulunan sıfır noktasıdır. Yani, doğum gerçekleşipte sistem kendi ayaklarının üzerinde yürür hale gelene kadar burjuvazi ve işçi sınıfı için kimlik oluşturma sürecinde koordinat sistemi merkezinin oturduğu yer bir bütün olarak yeni sistemin merkezidir. Bu yüzden de o ana kadar bu iki sınıf arasındaki mücadele-sınıf mücadelesi-öne çıkmaz. Çünkü, o anın sorunu eskiyle yeni arasındaki mücadele

¹⁸ Bu “ikinci etkileşme” konusunu sitede yer alan 2. ve 6. Çalışmalarda ele almıştık..

¹⁹ İşte pozitivist dünya görüşü bu “objektif maddi gerçeklikler” zeminine oturur. Bir “ben” vardır ortada, bir de bunun dışında objektif mutlak gerçeklik olarak obje-nesne. Herşey bu felsefi zemin üzerine orurur. Yabancı gelmiyor bu bakış açısı değil mi! Bu konuya daha sonra döneceğiz.

(feodal sistemle kapitalizm arasındaki mücadele) olduğundan, yeni olanın kendi içindeki mücadeleler ikinci planda kalır.

Ne zaman ki doğum gerçekleşir ve sistem artık kendi ayaklarının üzerinde durmaya başlar, o andan itibaren artık sistemi meydana getiren unsurlar arasındaki ayrışma-farklılaşma da öne çıkacak, sınıf mücadelesi denilen yeni bir süreç başlayacaktır. Bu süreç, burjuvazinin ve işçi sınıfının (bunların her ikisinin de), toplumsal anlamda içine girdikleri kendine özgü bir ergenlik döneminden başka birşey değildir. İşte, Marksist klasiklerde, işçi sınıfının “kendiliğinden bir sınıf” olmaktan çıkarak “kendisi için sınıf” haline gelmesi olarak tanımlanan sürecin esası budur. Bu durumda artık her iki sınıf da kendisini kendi nefsiyle-selbst-“objektif mutlak bir gerçeklik” olarak görmeye başlayacak, her ikisi için de felsefi, ideolojik ve de “bilimsel” anlamda pozitivizme giden yollar döşenmiş olacaktır.

Bu andan itibaren Aydınlanma söylemi, giderek, Voltaire'nin, Diderot'un öngördüğü rasyonalite hedeflerinden sapmış; Robespierre'in tanrısallaştırılmış akıl'ı Aydınlanma söylemine hakim olmuştur. Kültleştirilmiş, kutsanmış ve tek yol gösterici tayin edilmiş olan akıl, “insana kılavuzluk eden” insanın kendi dışında-kendinde şey bir bilimle özdeş hale gelmiştir. İşte, bizimkilerin de bir hap gibi yuttukları o ideolojinin-virüsün- oluşum macerası budur, bundan ibarettir!

“Hayatta en hakiki mürşit ilimdir” sözü hala duvarlarda yazılı duruyor ülkemizde! Ama, ne kadar ilginç değil mi, hiçte bize ters gelmedi bu şimdiye kadar! Ne olacak ki diye düşünmüş olmalıyız, “herşeyi bilime göre değerlendirin, size yol gösteren sadece o olsun diyor atamız, bunda karşı çıkılacak ne var ki”! Hem sonra, ilkokuldan üniversiteye kadar bütün o okul-öğrenme hayatımız boyunca hep böyle düşünmeye alıştırılmadık mı! Bilim dediğin şey, ansiklopedik bilgilerin hap gibi yutulduğu, ezberlendiği bilgi kalıplarından-şablomlardan ibaret değil miydi!. Bunları kafana yerleştirdin mi bir kere, artık ondan sonra kafandaki bu “bilgiler” sana yol gösteren, seni aydınlatan, ortaya çıkan her problemi çözmede sana yardımcı olan bir “mürşit” haline gelecekti.

Söyler misiniz bana, bu “bilim” ve insan tarifiyle bir compüter, ya da robot arasında ne fark vardır? Bir robota da yüklersin o “bilgileri” program olarak ve o da bu “bilgilere”-“bilime” göre bulur kendi yolunu! Bu mudur yani şimdi öğrenmek, bu mudur bilgi üretmek ve bilimsel anlamda bilgilere sahip olmak? Ya, okullarda bize aktarılan o “bilgiler”, okuduğumuz kitaplardan “öğrendiğimiz” bütün o “bilgiler” onlar ne olacak mı diyorsunuz? Onların hiçbiri bilgi değildir bu aşamada! Bu aşamada bunlar hep informasyonlardır. Başkalarının ürettiği bilgileri aldığı an bunlar senin için sadece birer informasyondur. Ancak sen onları kendi kafanda, aklını (yani informasyon işleme mekanizması) kullanarak değerlendirdiğin zaman bunlar bilgiler haline dönüşürler. Yoksa bilgi denilen şey öyle hap gibi alınarak yutulmaz. Bu şekilde kayıt altına alınan-ya da ezberlenen şeylere bilgi denilemez. Bunlar hep bilginin hammaddesi olan informasyonlardır o halleriyle.

FARKLILAŞMA VE SINIF MÜCADELESİ

Sınıf mücadelesiyle birlikte, kollektif bilişsel akıl yerini ortaya çıkan farklı duygusal kimliklere-akıllara bırakmaya başlayınca, tek olan hakikat-gerçeklik anlayışı da yerini farklı hakikatlere bırakır. Burjuvazinin penceresinden (onun içinde bulunduğu koordinat sisteminden) bakınca görünen-anlaşılan hakikatle işçi sınıfının dünya görüşünün anlattığı hakikat aynı değildir artık. Ama bütün bunların doğal olduğu, toplumsal gelişme sürecinin diyalektiğine uygun olduğu anlaşılabilir bu aşamada. Olaylara ve süreçlere kendi pencerelerinden bakmaya başlayan sınıflar, farklı sonuçlara vardıkları için herbiri kendi ideolojisine göre hayatı düzenlemeye, diğerini de buna uygun hale getirmeye çalışır. Burjuvazi için önemli olan bozulan dengeyi yeniden inşa etmektir; ki, bunun

da yolunun “sınıf mücadelesini yok ederek” kaosa son vermekten geçtiğini düşünecektir onlar.

“Amaç, boyun eğdirme yoluyla uysal insanlar yetiştirmektir: İtaatkâr, boyun eğmiş insanlar! Foucault, Aydınlanma'nın sözüm ona özgürleştirici yaklaşımının nasıl bir iç karartıcı ütopyaya dönüştüğünü şöyle anlatır: '(Aydınlanma) insanlar üzerinde iktidar uygulamanın genel bir reçetesini, (...) bedenlere, düşüncelerin denetimi yoluyla boyun eğdirilmesini sunar'. İnsan yaşamı ile bedeninin en ufak ayrıntılara kadar denetlenmesi!..”

“Mükemmel bir toplum inşa etme, Aydınlanmanın hayali idi. Ama Foucault, Aydınlanma çağında askeri bir toplum hayalinin de söz konusu olduğunu bildirir bize. Bu hayalin temel kaynağı, Foucault'ya göre, doğal durum değil, bir makinenin titizlikle kurulmuş çark dişlileri metaforuyla dile getirilmiş olan disiplin durumudur. 'Askeri toplum hayali'nin temelinde, Rousseau'nun toplumsal sözleşmesi değil, 'sürekli baskılar' yatmaktadır. **Özetle Aydınlanma, uysal bir tebaadan oluşan disiplinli bir toplum inşa etme idealiyle sonuçlanır. Belki de, Aydınlanma'nın gerçek 'akıl'ı Voltaire ya da Diderot'nunki değil de Robespierre'in 'Jakoben akıl'ıdır. Çünkü Foucault'un deyişiyle 'askeri bir toplum hayali', aklın dogmalaştırıldığı ve tastamam bu nedenle, yani dogmalaştırıldığı için, o dogmaları dayatan gözetleyici, cezalandırıcı, baskıcı ve disipline edici bir projeye mümkün olabilir. Bunun da adı, düpedüz, evet düpedüz, totalitarizmdir! Yanlış değil: Aydınlanma'nın Jakoben bir totalitarizm ürettiği çok görülmüştür..”²⁰**

“Bilinen bir gerçek: Modernite projesi, temelde, rasyonelleşme ve farklılaşmaya dayanır. Farklılaşma, yani yaşam alanlarının ayrışması: Dinsel alan seküler alandan, kamusal alan özel alandan, aile akrabalık gruplarından, sivil toplum politik toplumdan (devlet) ayrılır. Rasyonalite ise, farklılaşmış yaşam alanlarından kurulan dünyayı düzenli, akla uygun ve güvenilir kılabilecek mekanizmaları sağlar. Kısaca farklılaşma ve rasyonelleşme, modernite bağlamında birbirini bütünleyen süreçlerdir. Farklılaşmışlık, modern toplumun 'olmazsa olmaz' koşulu. Yaşam alanları birbirinden ayrılıp özerkleşmiş toplumlar 'modern' sayılabiliyorlar ancak. Sivil toplumun Batı'daki oluşum sürecine bakalım mesela. Avrupa'da 13.yy'dan sonra ticaret burjuvazisinin kent yönetimlerine el koymaları, özerk yapıların ortaya çıkmasına yol açıyor. Şerif Mardin Din ve İdeoloji'de, Pazar mekanizmasıyla birlikte Avrupa'da yeni bir toplum kümeleşmesinin görüldüğünü, Hegel'in de üzerinde durduğu gibi 'insanların çıkarlarını devlet dışında elde etmek üzere' meşru örgütlenme biçimlerine gittiklerinde, modern Batı Avrupa medeniyetinin asıl karakterinin belirlediğini anlatır ve 'özerk yetkileri olan bu tüzel kuruluşların', yani kent yönetimlerinin, 'sivil toplumun tabanını' meydana getirdiğini söyler. Görülüyor: Modernite projesinde ilk farklılaşma, sivil toplumun politik toplumdan ayrışıp özerkleşmesiyle gerçekleşiyor. Sivil toplum, erken modernizm döneminde burjuva sınıfının hakimiyetinin temelini oluşturmaktadır ve bu son derece önemlidir. Önemlidir diyorum, çünkü Habermas'ın Legitimation Crisis'de belirttiği gibi, burjuvazi bu yolla hakimiyetini, kendi 'hakikati' üzerine inşa etmek olanağını bulmuştur. Farklılaşma, sivil toplum örneğinden de anlaşılıyor ki, hakikatin de farklılaşması demektir. Farklılaşan ve elbette özerkleşen her yaşam alanı, var oluşunu, salt kendine ait olan hakikatle, kendi hakikati ile meşrulaştırmaktadır.”²¹

SADECE BURJUVA POZİTİVİZMİ YOKTUR, BİR DE İŞÇİ SINIFI POZİTİVİZMİ VARDIR..

Pozitivizmi, toplumsal düzeyde sistem kontrol bilimi, buna bağlı olarak da toplum mühendisliği olarak tanımlamıştık: Nasıl ki, doğal sistemleri harekete geçiren yasaları-doğa yasalarını-bilerek-bu bilgilere dayanarak-doğada yer alan nesnelere ve süreçleri değiştirme, onları kontrol altına alma olanağını buluyorsak, aynı şekilde, toplumsal gelişmeye yön veren yasaları-toplumsal yasaları bilerek toplumları-toplumsal gelişme

²⁰ Hilmi Yavuz, a.g.e s.15

²¹ a.g.e. s.40

süreçlerini de kontrol altına alabiliriz, onlara istediğimiz şekilleri verebiliriz inancındır- dünya görüşüdür- bu.

Kendisini Kiliseyle, dinsel metafizikle meşrulaştırarak varlığını sürdüren feodalizme karşı aklı öne koyarak mücadele bayrağını açan burjuvazi, varolan sistemin, “değiştirilmesi mümkün olmayan” bir Tanrı hükmü olmadığını ispat ederken, önceden varolan bir düşünce kalıbına-bir ideolojiye, dünya görüşüne göre hareket etmek, davranışlarını, taleplerini bu ideolojinin içine sığdırmak söz konusu değildir! Herşey, feodal toplumun bağrında, devletten-yani politik toplumdansayımsız olarak gelişen özerk bir sivil toplumun ortaya çıkışıyla başlıyordu.

Hani öyle, “pozitivizm bir burjuva ideolojisidir” falan diyoruz ya, olayın nasıl geliştiğini, o “burjuva ideolojisinin” nasıl doğduğunu bilmeden, sadece bu sözü tekrarlayarak bir yere varmak mümkün değildir. Bu durumda, sanki burjuvazi de daha başından itibaren belirli bir ideolojiye uygun olarak bir devrim yapmış falan gibi düşünülebilir!! Çünkü, biraz sonra işçi sınıfı ideolojisinin nasıl ortaya çıktığını, onun “devrim anlayışının” daha başından itibaren pozitivist bir zeminde şekillendiğini görürken, bu bizi, arada paralellik kurarak, sanki burjuvazi de gene aynı şekilde belirli bir dünya görüşüne-ideolojiye göre devrim yapmıştır anlayışına götürebilir! Halbuki hiçte öyle değil. Burjuvazi, başlangıçta, önceden varolan belirli bir ideolojiye-düşünce kalıbına bağlı kalarak, davranışlarını ona uydurmaya çalışarak hareket etmemiştir! Yani işin başlangıcında öyle pozitivizm falan diye bir ideoloji yoktur ortada. Doğal, tabii bir gelişmedir söz konusu olan. Pozitivizm, devrimden sonra sınıf mücadelesiyle birlikte ortaya çıkıyor. Burjuvazi, sınıf mücadelesi ortamında ideolojik bir silah olarak geliştiriyor onu. Aynı şekilde işçi sınıfı da öyle, o da gene kendi dünya görüşünü bu mücadeleler içinde geliştiriyor..

Ne zaman ki sınıf mücadelesi öne çıkar ve gelişir, yeni sistemin-yani kapitalist toplumun-bünyesinde yer alan her iki sınıf da, buna bağlı olarak, artık dünyayı, bu dünyada olup bitenleri sadece kendi varoluş pencerelerinden görmeye-değerlendirmeye başlarlar, burjuvazi, işçi sınıfının “hak alma” mücadelesi olarak başlayan ve giderekten siyasi bir boyut kazanan mücadelesini engelleyip kontrol altına almaya çalışırken, işçi sınıfı da, “ne olacak benim halim” demeye başlar, kendi kaderini kendi ellerine almanın yollarını arar.

Bu durumda, artık dünyaya sınıf mücadelesi ortamı içinde oluşan tek yanlı duygusal kimliğinin penceresinden bakmaya başlayan burjuvazi için olay açıktır: Nasıl ki, doğa bilimleri yoluyla doğa kontrol altına alınabiliyorsa, aynı şekilde, “bütün bilimler içinde en kıdemlisi sayılabilecek”²² bir toplum bilimi aracılığıyla da toplumu kontrol altına almak mümkün olmalıdır. İşte size bütün o burjuva dünya görüşlerinin-ideolojilerinin çıkış noktası olarak pozitivizm-burjuva pozitivizmi!

Ya peki işçi sınıfı, o ne yapar, nasıl düşünür sınıf mücadeleleri ortamında? İşçi sınıfı açısından bakınca ne anlama geliyor sistem mühendisliği-toplum mühendisliği olayı?

“Burjuva bilimadamları” nereden başlamışlardı işe, onların çıkış noktaları kendi bakış açılarına göre sistemin nasıl işlediğini ortaya koyarak toplumsal yasaları “keşfetmeye” dayanmıyor muydu; o halde işçi sınıfı da aynı yolu izlemeli, o da kendi bakış açısına göre sistemin nasıl işlediğini bulup çıkarmalıydı ortaya!. İşte, “işçi sınıfı biliminin” kurucularının yaptıkları da bu olmuştur! Kapitalist toplumu işçi sınıfının bakış açısına göre ele alıp açıklayarak onun varoluş-işleyiş yasalarını ortaya koymaya çalışır onlar da. Amaç açıktır. Bunu şöyle ifade eder Marks: “Filozoflar dünyayı açıklamaya çalışmışlardır, ama biz bununla sınırlı kalamayız, bizim görevimiz, aynı zamanda onu değiştirmektir de”..İşte bütün herşey bu cümlelerin içinde!. “Dünyayı değiştirmek”

²² Bu ifade Auguste Comte'un..

kavramı herşeyi açıklıyor!.. İçinde yaşanılan sistemin-kapitalist toplumun nasıl işlediğini bulup çıkararak, yani toplumsal yasalara hakim olarak onu-toplumu “değiştirmek”!. Adına “işçi sınıfı ideolojisi” denilen dünya görüşü, “işçi sınıfı açısından” bu değişimin ne anlama geleceğinin ve nasıl başarılacağına izahından başka birşey değildir. Ama tabii işçi sınıfı ideologları bu görüşlerini ortaya koyarken “bunlar bizim görüşlerimizdir” demekle yetinmezler. “Bunlar toplumun genel işleyiş yasalarının sonuçlarıdır, bu nedenle de bilimsel gerçeklerdir” (tek hakikat budur) diyerek işi bağlarlar. İşte size “Bilimsel Sosyalizm” olayı!. “İşçi Sınıfı Bilimi’nin”, onun özü, ruhu olan “Diyalektik Materyalizm’in” esas budur. Dünyaya-topluma işçi sınıfı açısından, gözünde işçi sınıfının ergenlik çağına özgü bir gözlükle baktığın zaman görünenlerin özeti budur. İşçi sınıfının, sınıf mücadeleleri ortamında, koordinat sistemini kendi üzerine koyarak yarattığı “dünya görüşünün” esas budur.

Nasıl ki burjuvazi, işçi sınıfının başı çektiği sınıf mücadelelerini bastırıp yok ederek “toplumsal istikrarı” yeniden sağlamaya çalışıyorsa, işçi sınıfı da, aynı şekilde, istikrarı bozanın burjuvazinin asıl kendisi olduğuna inanmaktadır. Mücadele içinde “kendisi için bir sınıf” haline gelen işçi sınıfı, bu arada dünyaya bakışını da varlık bilimsel açıdan tamamen materyalist bir zemine oturttuğu için, artık tek kurtuluş yolunun “sınıf düşmanı” burjuvaziyi ve onunla özdeş hale gelen kapitalist sistemi yok etmekten, onun yerine kendi varlığını temel alan yepyeni başka bir sistemi inşa etmekten geçtiğine inanmaktadır.

Peki ama bunun varolan sistemi korumayla ilişkisi ne diye mi düşünüyorsunuz?. Burada belirleyici nokta, inşa edilmesi tasarlanan yeni sistemin niteliğine ilişkindir. İşçi sınıfı, kendi varlığını kapitalist sistemden, kapitalist üretim ilişkilerinden soyutlayarak (bu, ontolojik anlamda onun “kendinde şey”, “objektif mutlak gerçeklik” olarak varolma anlayışından kaynaklanmaktadır) kendisine kapitalist sistem yok olduktan sonra da var olmaya devam edebilecek “kendinde şey” “objektif mutlak bir gerçeklik” atfederek, üretim araçlarının mülkiyetinin bir anlamda kendisine (işçi sınıfı devletine) ait olacağı “yeni” bir sistemin içinde var olmaya devam edeceğini düşünebilmektedir. Çıkış noktası materyalizm olsa bile vardığı sonuçlar itibariyle tamamen sübjektif idealist bir hayal dünyasının ürünüdür bütün bunlar! Onun böyle bir dünyayı hayal edebilmesinin nedeni ise, koordinat sisteminin kendi üzerine oturmasından kaynaklanan duygusal bir kimliktir. Ortada, eskinin içinden, onun diyalektik anlamda inkârı olarak doğup gelen yeni bir sistem falan yoktur!. Onun kendisi de gene eskiye-eskiden beri varolan sisteme ait bir sınıftır; ama o, buna rağmen, varoluş koşullarına birlikte sahip olduğu partnerini-rakibini yok ederek, onun yerine geçmeyi, kendi dünya görüşüne göre kendi düzenini kurmayı düşünebilmektedir!.Mümkün müdür böyle birşey? Olmadığını hayat gösterdi zaten! Mevcut sistem “sahip” değiştirmektedir o kadar!.Sistemin dominant unsuru burjuvazi, yerini işçi sınıfını temsil ettiğini söyleyen yeni tipten bir devlet sınıfına bırakmaktadır o kadar!

Burada, çok önemli bir noktanın altını çizmek istiyorum. Hep dedik ki, pozitivizm belirli bir an’ın içindeki “objektif-mutlak gerçekliği” esas alır, ondan yola çıkar. Toplum mühendisliği faaliyetiyle pozitivist ideolojinin bu çıkış noktası arasındaki ilişkiyi daha açık olarak görmek mi istiyorsunuz, bakın o zaman!

YUKARDAN AŞAĞIYA DOĞRU ULUS YARATMA ÇABASI OLARAK POZİTİVİZM..

Önce, aşağıdaki makaleyi bir okuyalım²³:

“Kökenci bir yaklaşım olan primordializmin temsilcisi olarak ünlü Antropolog Clifford Geertz bilinir. Geertz’in düşünceleri daha çok statiktir ve kökene dayanır. Bu biçimi ile değişime ve

²³ Avdo Karataş, Dipnot Dergisi, a.g.s, s.204

dönüşüme yönelik vurguyu ortadan kaldırarak, grup üyeleri arasındaki ilişkiyi kan bağına, yani akrabalığa götürür. Burada etnisite, değişmeyen, statik bir olgu olarak ele alınır ve bireylerini köken birliğine vurgu yapılır. Günümüzün sosyobioloji adı verilen yeni bilim dalına en büyük dayanak da bu görüşten gelir. Etnik grup, din, dil, köken, geleneksel kültür gibi “objektif” kriterler üzerinden tanımlanır.

Ulusal devletin temele yerleştirdiği tutarlı ideoloji de yine bu teori üzerine oturtulur ve devlet de, temsil ettiği insan grubunu, yani ulusu, köken birliği ile ortak din, kültür ve dil üzerinden bir bütün olarak algılar. Eğer ki gerçekte böyle değilse bile, devlet ideolojik aygıtlarını kullanarak bu ideolojiyi ve kültürü üretir ve kitleleri ulus olma noktasında ikna eder. Devletin meşruiyeti ile insanların ikna potansiyeli ve rızaları doğru oranda işler. Devlet, bu potansiyeli yaratamadıysa kalıcı olmaz ve her an bölünmeyle karşı karşıya kalabilir. Bunun için devlet, kendi vatandaşlarının farklı ideoloji, sınıf veya partilerde yer almasını tehlike olarak görmez, ama aynı ulusun içinden bazı grupların kendini farklı primordial bağlar üzerinden tanımlamasını, kendi bekası için tehlike olarak görür, çünkü böyle olduğu zaman devletin meşruiyeti sarsılmış olur.

Burada sorulması gereken soru, devletin bekası değil; sınırları belirlenmiş bir coğrafyada yaşayan birden fazla etni içinde, devlet kurma hakkı ve şansının neden bir etniye verildiği ve bu etninin kendi devletini kurduktan sonra diğer etnileri nasıl kendi egemenliğine ikna ettiği. Bu yazının hareket noktası tam da burasıdır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşturulan dünya sisteminde, devletlerin hemen hemen hepsi ulus devlet üzerinden şekillendikleri, yani primordial bir zemin üzerine oturtuldukları için, sisteme zarar verecek yeni, primordial bağlarla şekillendirilebilecek yeni ulusların oluşturulmasını engellemeye çalışmışlardır. Var olan ulus devletler kendilerini bu primordial bağlar üzerinden güvenceye aldıklarından dolayı rahatlıkla artık bu durumun bittiğini, primordial bağların olmadığını ve ulus denilen bir olgunun bulunmadığını rahatlıkla belirtmektedirler. Bu devletlerin primordial bağları reddetmeleri, bunların olmadığından veya olmadığına inandıklarından değil; içlerindeki başka halkların uluslaşmalarını, kendi kaderlerini kendi ellerine almalarını engellemek, bu talebin meşruiyetini ortadan kaldırmak amacıyla yaparlar. Tam da bu noktada, söz konusu bu hakkı talep etmenin önünü kesen, meşruluğunu ortadan kaldıran ve yeni diye lanse edilen bilimsel bir teori öne sürerler”.

Pozitivizmin ne olduğunu açıklarken, onun belirli bir an'da “varolan” “objektif mutlak gerçekliği” temel aldığı, bunun dışında, geçmişin-o noktaya nasıl geldiğinin- falan onu hiç ilgilendirmedikini söylemiştik! “Varolanı” sorgulamakmış, onun nereden, nasıl geldiğini, hangi süreçlerin ürünü olarak ortaya çıktığını araştırmakmış, bunlar ilgilendirmez onu!. Eğer, o an “varolan” o ise, “bilimsel faaliyet” de onu esas almak zorundadır. Hepsi bu kadar!

Yukardaki alıntı bunun çok güzel bir örneği! Yazıda “ulus” deniyor, “ulus devlet” deniyor, “ulusların kendi kaderini tayin etme hakkından” bahsediliyor, “devletin ulus yaratma” faaliyetinden bahsediliyor, “ikinci dünya savaşından sonra kurulan ulus devletlerden” bahsediliyor, ama bu arada, bütün bunları-bu kavramları- sorgulamak hiç aklına gelmiyor yazarın!

Bir örnek olarak “Türk ulus devletini” ele alalım. Sanırım, yukardaki makaleyi kaleme alırken Kürt sorununa ilişkin olarak yazarın kafasındaki model de bu olsa gerek! Bu nedenle, önce, “Türk ulusunu” ve onu yaratan o “devleti” ele alıyoruz. Yazara göre, “Türk ulusu” da, bunu yaratan o “devlet”de “objektif bir realite” olduğu için o bunları hiç sorgulama gereğini duymuyor. “Objektif realite” sorgulanır mı hiç, önce onu “olduğu gibi kabul edeceksin” öyle değil mi!! Tam o pozitivist ve de “solcu” anlayış işte! Sonra da tabii, söylemek istediklerini, veri olarak kabul ettiğin bütün bu “olguların” üzerine oturtacaksın. Nedir kardeşim bu “Türk ulusu” dediğin şey, kim, hangi devlet inşa etmiş-yaratmış onu, bunlar hiç söz konusu olmayacak, arada kaynayıp gidecek!.

Aslında diyor ki-demek istiyor ki-yazar: Nasıl ki Türklerin primordial bir temel üzerinde bir Türk ulusu inşa etme hakkı varsa, ve onlar da bu hakkı kullanarak böyle bir ulus inşa etmişlerse, aynı şekilde, bütün diğer etniler de-Kürtler de demek istiyor- bu hakka sahiptirler. "Ulusların kaderini tayin etme hakkı" uyarınca, örneğin Kürtlerin de kendi primordial kökenlerine dayanarak benzer bir ulus inşa etme hakları vardır. Laf teorik bir zemine oturtulmaya çalışılsa da, yazarın söylemek istediği açık, nasıl ki ezen ulus bu hakkı kendinde bulmuşsa, ezilen ulusun da aynı hakkı kullanabilmesi gerekir. Bu "ulus"u-Türk ulusunu-yaratan o devlete geleceğiz ama, önce şu "ulus" kavramı üzerinde duralım biraz.

Yazarın "ulusu"- "ulus devleti" üzerine oturtmaya çalıştığı o "primordial" zemin-"primordializm"-ancak yukardan aşağıya doğru ulus yaratmaya çalışan pozitivist toplum mühendisleri için bir anlama sahiptir. Gerçekte ise, böyle özel bir çabayla-mühendislik faaliyetiyle- "yaratılan" bir ulus yoktur dünyada! "Türk ulusu"mu diyorsunuz? Jöntürklerden İttihatçılara ve de onların devamı olan Kemalistlere-Türkçülere kadar bunların hepsi yüz yıldır bir "Türk ulusu" yaratmaya çalışıyorlar. Bu mudur şimdi günümüzün Türkiye toplumu gerçeği? Böyle bir "ulus" anlayışı, bugün olsa olsa Ergenekoncuların, ya da "aşırı milliyetçilerin" ve de bu "ulusu" yarattığı söylenen o "Devletin" anlayışıdır! Bunu mu temel alacağız yani şimdi biz? Hangi primordial zeminden kaynaklanan bir "Türk ulusu"ndan bahsediyorsunuz, bu açıdan bakarsanız kimin ne kadar "Türk" olduğuna kim, nasıl karar verecek? Bu kadar saçmalık yetmezmiş gibi, bunu temel alarak, aynı saçmalığı diğer etnilerden de bekliyorsunuz!. Nasıl ki Türkler "hakim ulus" olarak kendi ulus devletlerini inşa etmişlerse, örneğin, Kürtlerin de hakkıymış bu türden bir "Kürt ulusu" ve "ulus devleti" inşa etmek! Bütün o pozitivist, ve de, hem "solcu", hem de Kürtçü olan toplum mühendislerinin tezi budur! Nasıl ki, sizin bir Atatürk'ünüz varsa, bizim de bir Atakürt'ümüz olmalıdır diye uğraşmıyor mu zaten onlar da! Demokratikleşmekmiş, etnik zemine dayanarak değil, bilişsel-anayasal vatandaşlık esasına dayanan yeni bir ulus inşa etmekmiş.. kafayı buralara takmıyorlar da, bunun için demokrasi mücadelesine katkıda bulunmuyorlar da, ırkçılık-etnisite peşinde koşuyorlar, Allah akıl versin!.

Bakınız, bu türden primordialist ulus-ulus devlet yaratma anlayışlarının-teorilerinin hepsi külliye pozitivist saçmalıklardan başka birşey değildir! Ne bugün o Türkçü toplum mühendislerinin yaratmaya çalıştıkları gibi bir "Türk ulusu" vardır ortada, ne de buna benzer bir "Kürt ulusu" ihtiyacı. Çünkü, ulus denilen o toplumsal varoluş gerçekliğini belirleyen, primordialist-ırkçı teoriler falan değildir. Ulus, kapitalist bir kategoridir, ulusu yaratan kapitalist üretim ilişkileridir. İnsanlar bu türden ilişkilerin içine girdikleri zaman ortada ne primordializm kalır ne ırkçılık. Kapitalizm, bütün o primordialist kökenleri öğütür ve insanları üretim ilişkileri içindeki yerlerine-fonksiyonlarına göre eşitler. Kapitalizm için iyi Türk, iyi Kürt yoktur, iyi işçi, iyi işveren vardır. İnsanların etnik alt kimliklerini öne çıkararak bu zemin üzerinde ulus-ulusal hareket yaratmaya çalışanlar, ya kapitalist ilişkiler içinde kendilerine daha fazla yer kapmak isteyen faşistler-ırkçılardır, ya da kendini eşitlikçi aydın sanan pozitivist solcu-sağcı toplum mühendisleridir. Ulus kavramı, bilişsel-üst kimlikli bir kavramdır. Kapitalizmin doğal gelişme süreci içinde aşağıdan yukarıya doğru gelişen bütün uluslar da böyle bir zemini temel alarak ortaya çıkmışlardır. Alınız bir Alman ulusunu ve toplumunu, ya da İngiliz, Fransız uluslarını-toplumlarını, bunların hepsi şimdi primordial teoriye göre mi inşa edilmişlerdir? Böyle birşeyi iddia edenler, bu türden bir ulus anlayışını savunanlar bu ulusların içindeki faşistlerdir! Sen tut, bugün hayatın içinde bilişsel üst kimlikleriyle yer alan-varolan bütün o ulusları görme, bunlara bakınca bunlardan ilkel bir primordializm-ulus yaratma teorisi çıkar!

Hem sonra kimdir sizin o "ulus yaratıcısı" dediğiniz devletiniz? Dikkat edin, gene tipik pozitivist bir yaklaşım! Ortada bir devlet var ("objektif bir gerçeklik" o, bu yüzden de sorgulanamaz!) ve bu "devlet" bir ulus yaratmaya çalışıyor! Yani, önceden varolan devlet, daha sonra kendisine bir ulus yaratıyor! Madem ki ulus kapitalist bir kategoridir (yoksa öyle değil mi! ama o zaman da onun hangi üretim biçimine-ilişkilerine dayandığını açıklamamız gerekir!) o halde, daha ortada ulus-yani kapitalist bir toplum yokken varolan o devlet neyin nesi oluyor? Niye sormuyorsunuz bu soruyu hiç? Pozitivist sorgulamazmış, olanı olduğu gibi

kabul ederek yola çıkarmış! İyi güzel, Hitler de asmış, kesmiş, saf ırk üzerine bir toplum yaratmaya çalışmış-en azından bunu iddia etmiş, bu mudur şimdi objektif gerçeklik, Alman ulusu deyince böyle bir primordializmi mi esas alacağız? Aynı şekilde, Türk ulusu deyince Kemalist ulusçuluğu, ya da faşist “Türk ulusu” anlayışını mı temel alacağız? Ha, bu türden bir “ulusu” savunanlar yok mu toplumda, bunu öne çıkararak Kürtleri asimile etmeye çalışanlar yok mu, var tabi. Ama bunlarla, bunların karşısına başka bir ırkçılığı-Kürt ırkçılığını çıkararak mücadele edemezsiniz. O zaman, bunun adı ırklar savaşı olur. Bu mudur istediğiniz! “Solculuk” bitti, şimdi sıra ırkçılığa sarılmaya mı geldi! Bu filmi gördük biz yüz yıl önce, aynı oyunu o İttihatçılar da oynamaya çalışmışlardı sonlarını gördük!